

ODVAŽANJE RANJENCEV v bojiščih v letalih je ena izmed velikih pridobitev za reševanje življenj. Gornje je slika zavezniške letalske ambulance nekje iz italijanske fronte.

Sestanek treh za uglasitev poti v trajen sporazum

VPRAŠANJE POLJSKE NA KONFERENCI V MOSKVI NAJTRSI OREH. — SUM RUSIJE V PODPIRANJE REAKCIONARNIH VLAD. — KDO NAJ IMA VPLIV NA BALKANU?

Vprašanje trajnega sporazuma med Anglijo, Zed, državami in Sovjetsko unijo je v tej vojni najvažnejše. Ako se ga doseže za povojno ureditev sveta, dobimo po zmagi mir namesto premirja. Če pa določena sporazuma ne bo, dobimo tretjo svetovno vojno ter še civilne vojne po vrhu.

Ovire, ki jih ne bo lahko premostiti

Navedene so omenjene tri velesile v soglasju. A poznavači razmer predobro vedo, da jih ločijo velike stvari. To je vzrok, čemu se ni vrnila še nobena skupna konferenca zastopnikov treh vlad, dasi poročila iz Londona in Washingtona trdijo, da jo Churchill in Roosevelt že dolgo želita. Toda iz Moskve je na vsak tak predlog odjeknil le negativen odgovor. Res so prihajali na obisk v Moskvo angleški in ameriški državniki, in Molotov v London in v Washington, a kaj pozitivnega za bodočnost niso nikoli sklenili. Ni bilo "časa" ali kar že je bil izgovor.

No, kar se se le dementili za sestanek v Moskvi, ki utegne biti važnejši kot kar koli se jih je vršilo v zadnjih štirih letih.

Kaj po vojni?

Četudi so si Moskva, London in Washington v soglasju o mnogih medvojnih zadevah, je

jasno, da nimajo še nobenega določnega načrta za povojno ureditev sveta in niti si niso edini o sedanjih vojni strategiji. Ruski tisk venomer ponavlja zahtevo za drugo fronto in poudarja, da pretežno breme vojne z Nemčijo leži na sovjetskih ramah in da so žrtve Sovjetske unije veliko večje kot vseh ostalih zaveznikov skupaj. V Moskvi vedo, da jih je v Angliji in posebnost v Zed, državah mnogo, ki sovražijo USSR zaradi njenega gospodarskega sistema veliko bolj kakor pa Hitlerja in njegov tretji rajh.

Demokracija ni v teh nesoglasjih nobeno vprašanje. Sovjetski propagandisti — neuradni seveda — ki delujejo v inozemstvu, celo trdijo, da se je London in Washington, to je, njuni vladi bojita, zato sta podpirali nedemokratske elemente v francoski Afriki in tudi podpiranje italijanskega

(Konec na 5. strani.)

Industrijalci za še večje obdavčenje onih, ki to breme najtežje zmagujejo

Trgovska komora (Chamber of Commerce of the United States) je davčnemu odseku zveznega kongresa predložila načrt, po katerem bi se korporacijam davek znižalo okrog 10 odstotkov, naložilo pa naj bi se 10 odstotkov prodajnega davka (sales tax), kar bi po njenem računu prineslo vladi nadaljnjih šest milijard dohodkov na leto. Načrt komore je pred kongresniki zagovarjal njen davčni "ekspert" Ellsworth C. Alvord in dokazoval, da je "sales tax" najenostavnejši in najpravičnejši način za pridobitev dodatnih dohodkov v zvezno blagajno.

Nekateri poslanci so načrt zveze bogatašev pobijali, češ, da bi bil prodajni davek udarec na tiste, ki so vsled draginje in davkov že sedaj v stiskah. Družine slabo plačanih delavcev, in takih je največ, bi bile s prodajnim davkom silno prizadete in njih nizki življenjski standard bi moral še nižje. Bogatošem se bi prodajni davek nič ne poznal, zato tako silijo z njim in nasprotujejo pa davkom na profite.

Vse unije so se proti zveznemu prodajnemu davku odločno izrekle, a bo bržkone pod pritiskom korporacij, ki imajo v kongresu odločujoč vpliv, prej ali slej vseeno sprejet. Ker delavske družine trošijo svoj zaslužek večinoma za potrebščine, bi pomenil prodajni davek toliko kot 10 odstotkov znižanja plače.

Kongresnik Cooper je zastopnikom omenjene komore dejal, da govore za "big business" in da so v zmoti, ako mislijo, da ljudje prodajnemu davku ne bi ugovarjali.

Zvezna vlada hoče deset milijard nadaljnjih dohodkov in dobiti jih more le z novimi davki. Vprašanje je, komu se jih naj naloži. Že sedaj so direktni in indirektni davki vseh vrst največ na ramah tistih, ki jim je zaslužek edini dohodek. V kongresu so oni najslabše zaščiteni. Vzrok je, ker spada večina "ljudskih zastopnikov" posejudočemu sloju in je naravno, da so mu njegovi interesi najbližji.

Resnični nasprotniki fašizma v Italiji največja žrtev "prevrata"

Aldo Forte, korespondent časniške agencije United Press, poroča iz Berna dne 7. oktobra o prognoh in terorju, ki jih uganjajo fašisti in nacija nad onimi v severni Italiji in v Rimu, ki so dne 25. julija, po proglašanju "odprave fašizma", demonstrirali, navallili na fašistične urade in zahtevali svobodo in demokracijo.

Ker je v Italiji najstrožja cenzura že nad dvajset let, pač niso vedeli, da je bil "prebrat" le proti Mussoliniju, ne pa zoper dinastijo in reakcijo. Obe sta spoznali, da Nemčija vojno izgublja, pa sta hoteli pravočasno pod zaščito Anglije in Amerike.

Mussolini se je vrnil in Italija je pod Nemčijo, kakor je bila. Tako se sedaj oboji maščujejo nad onimi, ki so bili zoper fašizem od prvega dne.

Korespondent čikaških Daily News Paul Ghali pa poroča iz Berna v depeši z dne 8. oktobra o bojazni antifašistov, da Anglija in Zed, države streme ohraniti Italijo savojjski dinastiji, torej staremu, gnilemu sistemu.

Pojasnjuje, da je pet italijanskih antifašističnih strank — socialistična, komunistična, Partito D'Azione (stranka akcije), liberalna in krščansko-demokratska stranka — izdalo meseca junija letos manifest, v katerem poudarjajo, da se se zedinile za strmoglavljenje Mussolinija, za odpravo fašizma, za izgon nemških čet, in s pomočjo zaveznikov zgraditi resnično demokracijo v Italiji.

A sedaj se boje, da jim bo slednje nemogoče doseči, ako ostane savojjska dinastija še na

Avstralija ima v tej vojni precej težke izgube

Avstralska vlada objavlja v poročilu z dne 11. oktobra, da znašajo izgube njene armade v prvih štirih letih vojne 61.564 mož, vtevi ubite, ranjene, pogrešane in ujete.

To je mnogo za deželo, ki nima niti 10.000.000 prebivalcev, vzlic temu se njene čete bore, kakor naše, širom sveta. Ameriške izgube v tej vojni znašajo le okrog 40.000 mož več kakor avstralske. Proporcionalno so naše v primeru z avstralskimi jako majhne.

Avstralija ima v vojni z Japonsko največ pomoči od Zed. držav. Angleški imperij ji ne more mnogo koristiti. Napačno pa je Avstraliji iz sovraštva do Anglije očitati, kot da lenari in se zanaša le na našo armado in mornarico in samo na našo materialno podporo.

Dejstvo je, da Avstralija v tej vojni troši kolikor največ more in da nam za "lend-lease" material vrača s svojim blagom.

Koliko je nemških čet v Italiji?

Vojni tajnik Stimson meni, da je v Italiji od 20 do 25 nemških divizij. Koliko jim pomaga nova Mussolinijeva "republikanska" armada, zavezniški krogi še niso povedali. Če se pomisli, da je v Jugoslaviji zaposlenih 17 nemških divizij, potemtakem naša vojna v Italiji še ni posebno velika stvar, najmanj pa še z ruskega stališča.

krmlu države. Če se to zradi, si bo tron ohranila le s pomočjo angleške-ameriške okupacijske sile, ne pa po volji večine italijanskega ljudstva.

Isti korespondent javlja, da se te stranke pripravljajo izdati nov manifest, v katerem bodo določeno označile svoje stališče napram dinastiji, in z ozirom na monarhijo ter Badolijevu vlado.

Neprijetno jih je dirnilo, ko so izvedeli, da je v Badolijevem vojaškem kabinetu tudi general Mario Roatta. Ta poveljnik je dne 25. julija ukazal v Turinu streljati v množico, ki se je v manifestacijah radovala Mussolinijevega padca. Se pač ni zavedala, da je bil le Mussolini odstranjen, vlada pa je ostala v rokah "spreobrnjenih" fašistov in reakcije.

Ako hočejo zavezniki, da jim Italijani pomagajo v vojni z Nemci, jim morajo zagotoviti, da otmujejo Italijo res za demokracijo, ne pa za stare privilegije in dinastijo. Dosedaj jih o tem s svojo sedanjo politiko še niso mogli prepričati.

Kupujte vojne bonde in znamke.

"Čemu naj bodo le delavci žrtev zamrznjenja?"

PHILIP MURRAY PRAVI, DA ZVEZNA VLADA NE IZVRŠUJE SVOJIH OBETANJ. — V AFL OSTANE "VSE PO STAREM". — SPORI GLEDE POLITIČNE TAKTIKE

Kritike, ki odmevajo

V raznih zaslizanjih v Washingtonu je predsednik CIO, Philip Murray izjavil, da delavstvo ne more jesti vladnih statistik o znižavanju cen življenjskih potrebščin, pa naj bo vsled tega tudi konec goljufivi formi za določanje mezde, oziroma poviškov na bazi spoznanja, ki slovi pod označbo "little steel". Nikakor ne gre, čemu naj bi bilo vedno le ljudstvo varano, je rekel Murray.

Unijski voditelji "prodani"

CIO zastopa večinoma industrialne delavce, ki niso plačani niti z daleč tako visoko kakor strokovničarji, ki spadajo v AFL. A dočim si AFL pomaga še dokaj dobro naprej, se zdi — ne le zdi ampak je res, da je ves val protiunjske reakcije naperjen proti CIO. Sedaj, ko v tej propagandi še J. L. Lewis pomaga, je očito, da se mislijo delodajalci po vojni lotiti predvsem industrialnih unij, kajti brezposelnih bo v izobilju in sestradi, nevedni delavci so zelo dober material za ubijanje unij.

CIO je še mlado unijsko gibanje. Prišlo je nase maso onih, za katere se AFL ni nikoli brigala. In prav ta masa je sedaj najbolj prizadeta. Kapitalistično časopisje poudarja le mezde onih, ki služijo po 50 do 100 in več dolarjev na teden, molči pa o ogromni večini, ki se prav tako, kakor zmerom, preživlja tudi v sedanji "vojni prosperiteti" iz dneva v dan.

Potrebščine se draže, plače pa so "zamrznjene". Dividen-de se večajo, a davke pa se nalaga največ malim ljudem. "Pritgavajo nam od ust," pravijo delavci in k temu mnenju jih podžigajo še kompanijski agenti, ki so najeti edino zato, da unije CIO, pa tiste unije AFL, ki še niso utrjene, demoralizirajo, predno bo vojne konec, potem pa jih razprše, da ne bo od njih ničesar ostalo, kakor se jim je na primer po prejšnji vojni posrečilo z unijo premogarjev UMW.

Pa šepeta kompanijski agent: "Saj bi vi dobili večjo mezdo, a odborniki unije so

podkupljeni, vrh tega pa jim službe dobro plačujejo."

Pri nevedni masi milijonov delavcev taka šepetanja vplivajo, zato se je Murray razjezil in zalucil zvezni administraciji v obraz, da je lagala, ko je obetala držati cene življenjskih potrebščin navzdol, zato da bi ostale tudi mezde primrzne.

Kongresnik Reed dobil zaslužen odgovor

V kongresnih zaslišavanjih je dne 15. oktobra rekel poslanec Reed, republikanec iz New Yorka, da vodi unije tolpa falotov, kar je nesreča za delavstvo in za naše vojne napore. Socialistično naobražen odbornik CIO Richard T. Frankenstein mu je odvrnil, da če ne bi bilo takih kongresnikov kakor je on, in drugih sovražnikov delavstva, ki žive od delavstva, bi naše vojne napore veliko boljše zmagovali.

To so bila prerekanja, ki so dobila prostor v časopisju, ne pa zaslombe med tistimi milijoni delavcev, ki žive v barakah, v šupah, v avtinih hišicah in so v stiski za vsak nikelj.

Pomanjkanje solidarnosti

Saj bi delavstvo kaj pomenilo, če ne bi bilo toliko v protivostih zoper samega sebe. Konvencija AFL ni pustila nobene vrzeli, po kateri bi mogla CIO vprašati za združenje.

Še celo John L. Lewis je na slabo natekel, ker so mu dali za sprejem UMW nazaj v AFL pokoj, v kakršnega — je rekel — ne bi nikoli pristal. Pa bo. In celo minula konvencija Greenove Ameriške delavske federacije mu ni hotela na njegove zahteve dati nikakih koncesij, razen, da se premogari lahko vrnejo kot premogari, "distrikt št. 50" pa se razdeli med druge unije AFL, v katere spada.

Zanimanje za "politiko"

Bolj in bolj se opaža, da kakorkoli je ameriško unijsko gibanje starokopitno, vedno na uslugo sovražnikom delavskega razreda, vendar spoznava, da nekaj ni prav v njegovi politični taktiki. Še vedno poudarja, da je zoper socializem

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Dober način v agitaciji za nove naročnike

Ljudi, ki jih hočemo pridobiti za naročnike, je dobro s Proletarcem najprvo seznaniti. Mnogi to vrše na ta način, da ko list prečitajo, ga izročijo sosedu in ga opozore, kaj jih je v njemu najbolj zanimalo. Tako mu postane po nekaj tednih Proletarec dovolj znan. Marsikoga izmed njih po takem poskusu ni težko dobiti za naročnika.

V sedanji kampanji pošilja upravnništvo nekaterim list na ogled in rezultat je zadovoljiv. Do konca minulega tedna si ga je kakih 10 izmed njih naročilo. Nekateri so naročnino poslali sami, drugi so jo izročili zastopnikom.

Te dni so prejeli vsi ostali, ki so prejeli list na ogled, še posebna pismena vabila na naročbo in upamo, da se bo večina ugodno odzvala.

Rezultat kampanje dosedaj bo objavljen v prihodnji številki, enako tudi prispevki v tiskovni sklad ter upravniške beleške.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Emanuel in Badoglio sedaj "sobojevnika" na zavezniški strani

Slabe družbe se je bati, enako tudi slabih zaveznikov in ničvrednih "sobojevnikov".

Angleški premier morda misli, da je s pridruženjem Italije v vojno zoper Nemčijo veliko pridobil, toda ameriški diplomati v Londonu in v Italiji menijo nasprotno. Enako angleški.

Predvsem pa je tej "čudni" zvezi protivna angleška liberalna javnost, kot je ugotovil radijski poročevalec CBC dne 15. oktobra iz Londona. Citiral je med drugim angleškega vojaka, ki se je (narisan v kartunu) ustavil pred Italijanom in se zvedavo vprašal: "Kaj pravzaprav je on: moj sovražnik, ali premaganec, ali zaveznik?"

Pojasneno mu je bilo, da sicer ni še zaveznik, ker še ne spada med "združene narode", je pa naš priznan "sobojevnik".

Socialistov v Angliji te vrste spletke niso vrgle iz ravnotežja. Kaj pa naj od pristave starega reda pričakujemo drugega kot da bodo prej ali slej rajše podprli trilo dinastijo, privilegirane sloje v Italiji in hierarhijo, ki je tudi Washington toliko preplašila, da enako z angleškimi toriji pomaga reakciji v Italiji, češ, da je to edina izbira, ali pa anarhija in "komunizem".

Italijanska napoved vojne Nemčiji je farsa.

Ne kralj, ne Badoglio, ne ostali člani njune vlade ne zastopajo nikogar razen sebe in pa tisti sloj, ki je najmanj za demokracijo in največ kriv fašizma v Italiji. Le čemu zavezniški propagandisti to resnico taje?

Ne kralj, ne Badoglio, nam nista v ničemer koristila, pač pa škodila, ko sta se predstavila za naša varovanja in klical oženj in žveplo na tiste, katerim sta nad dvajset let služila toliko zvesto kolikor sta največ zmožila.

Vsled strahu za njuno bodočnost, vsled nevarnosti za posesti hierarhije in drugih privilegijancev v Italiji sta se končno izrekla za "demokracijo", to je, obljublata jo, ko bo konec vojne. A ob enem UTRJUJETA obstoječi sistem pod novim varstvom. Maso, ki je demonstrirala v Turinu, v Milanu in drugje v Italiji za demokracijo, socialno pravičnost in ljudovlado, pa ignoriramo. Smo pač za "red in mir", in Badoglio ter kralj naj nam bosta v oporo.

Socialistom se ta politika "demokracij" ne zdi ničesar izrednega. Vemo natančno, da stebri kapitalističnega sistema ne bodo podpirali "drhali", ki demonstrira bodisi v Italiji ali kjerkoli proti monarhistom, kapitalistom ali fašistom.

Reš sta Viktor Emanuel in Badoglio "obljubila", v soglasju z Rooseveltovo-Churchillovo politiko, "demokracijo" Italiji.

Ampak, mar smo socialisti že kdaj pozabili, da ljudstva še niso nikdar dobila pravic, niti ne drobtin drugače kot z borbo? Čestokrat edino le s krvavo borbo? Proglasa ameriške neodvisnosti nam niso kralji napisali, ne ga obljubili in ne dali.

Kralj Viktor Emanuel in Badoglio nista Italija. Ko sta prvič pozvala njuno armado v boj proti Nemcem, se jima niti v Rimu ni hotela odzvati. Zbežala sta nato pod naše varstvo in živela bosta svoje aristokratsko življenje pod našo zaščito in bržkone na naše stroške.

Dokler sta bila prepričana v Hitlerjevo in mikadovo zmago, sta se drenjala, da bi bila čimtesnejše ob Mussoliniju kakarkoli se je prikazal kak fotograf. V tiskih sta ga zavrnila in 14. oktobra proglasila Italijo za našo zaveznico, z napovedjo vojne Nemčiji, četudi vsak ameriški soldat v Italiji ve, da nam nista s tem dala niti peči zemlje. Vsak kos njune dežele, ki jo hočeta z našo zmago nazaj v svojo malho, bomo morali osvoboditi s topovi, letalci in strojnimi, ona dva pa bosta daleč zadaj na varnem. Oba čakata, da se povrneta v Rim, ko bo spet varno — prej ne.

Kaj naj si mislijo o takih "sobojevniki" na primer Slovenci v ljubljanski "provinci"? V Badoglijevi vladi je med drugimi general Roatta, ki je pošiljal v smrt partizane in talce širino tistega dela Slovenije, ki si ga je Italija vzela. Ali naj bojevniki v Jugoslaviji, v Grčiji in kjerkoli sedaj verjamejo, da so se ti rabili "spremenili" v pobornike za človeške pravice, in da naj od njih pričakujejo demokracije in svobode?

Nihče izmed njih ni tako neveden, da ne bi razumel, kam piha veter.

Kapitalizem noče socialističnih režimov. Privilegirani sloji so pomagali ubiti zmerno, legalistično socialdemokracijo grbanje, sedaj pa jim je vsak odpor "komunističen". In ker "anarhije" nočemo, bomo rajše podpirali kralje in Badoglije, kakor pa "drhali", ki demonstrirajo in tirjajo urenjenje obetan.

V Italiji so tudi taki ljudje, ki res verujejo v demokracijo. Badoglio, Emanuel, Roatta in cerkveni veljaki niso med

NEMCI, SKUPNO Z MUSSOLINIJEVIMI CETAMI, ne mislijo pustiti ameriški in angleški armadi v Italiji niti eno ped zemlje brez boja. Gornje je nacistični tank in pa šrapneli, ki so jih nastavili Nemci po potih, na katerih se zavezniška armada pomika proti Rimu.

NEKAJ DROBIŽA

Chicago, Ill. — Poniznost se ne izplača. Zvest služabnik v Washingtonu je danes grbast od priklanjaja. Še celo monarhistom se morajo pripogibati, ki prihajajo sem na obiske in obede.

Dandanašnji je ves svet vzružen. Komentarji so nedavno pisali, da se hoče celo zverina iz zooloških vrtov pridružiti ljudem. Uslužbenec v clevelandskem zoološkem vrtu, Tamas po imenu, je bil v minulem tednu toliko neoprezen, da je pri izganjanju zveri iz enega v druge predele pozabil vdajati zaponke v ograje. Sproščeni leopard, ki je začutil svobodo, ga je naskočil in ga večkrat ugriznil v vrat, predno so razjarjeno zver drugi odgnali. A predstavite si, koliko drugih ljudi in zveri se sedaj kolje.

Eni so mnenja, da ko bo vojne konec, bo naša dežela tako bankrotirana, da nam ne bo preostajalo drugega kot jo vrniti Indijancem.

To ne bo mogoče, prvič, ker Indijanci, kar jih je še, niso tako nespametni, da bi prevzemali kar so drugi zavozili, in drugič, tudi če bi jo hoteli vzeti, jih je premalo še celo za državne službe v Washingtonu. Zaslugo za to pomanjkanje Indijancev imajo misijonarji, ki so poskrbeli, da smo jih pošiljali v masah v nebesa, neizpreobrnjene pa v večna lovišča.

Ne preostaja torej drugega kot vrniti Zed. države nazaj republikanski stranki. Tega mnenja so tudi njeni voditelji. A nekateri tega ne verjamejo in vprašujejo: "Se še spominjate leta 1929-33?"

Agitatorji, ki se prizadevajo izvesti kampanjo za čisto novih naročnikov Proletarca k uspešnemu zaključku, naletite na kope izgovorov. Eden glavnih sedaj je, da imajo naši rojaki že itak preveč časopisov. Drugi, da ni časa čitati, in tretji, da bodo še druge odpovedali.

Izgovor, da nimajo časa čitati, je brez podlage. Ako ga sedaj nimajo, pa naj si list naroče za bodočnost. Kajti pridejo dnevi, ko bo za čitanje še preveč časa.

Te vrste izgovori so glavna cokolja, ki agitatorje ovira na njihni poti. Predstavljajo si nič drugega kakor neprijazen sprejem čim povedo, da žele dobiti listu novih naročnikov.

Saj bi stvar bila še nekako v redu, če ne bi pričala, kako len je človek za uporabljanje svojega razuma. Možgan se mu zdi bolj škoda kot kakoli drugega na svetu. — John Chamar.

Cleveland, O. — Čitatelji Proletarca v tej naselbini so vabljeni na veliko prireditev, ki se vrši v nedeljo 24. oktobra ob 3:30 pop. v Slovenskem delavskem domu na So. Waterloo Road.

Na sporedu bo petje, godba, igra "Zakonska sreča št. 317" in ples. V petju nastopijo Mary Grill-Ivanuševa, Milavec Levstik v spremljevanju na klavir Vere Slejkove, potem bomo čuli Franka Pluta, člana Glasbene matice in druge. V sporedu so tudi Miss Unetič, Richard Laurenčič in pevski zbori Zarja, Slovan ter Jadran. Slednja dva nastopita skupno.

Glasbene točke bodo predvajali Ali Bajc, Fairmont, O., harmonika in Wilma Oswald, tudi s harmoniko.

Predvajana bo pod pokroviteljstvom Progresivnih Slovencev živa slika "Trpeča Slovenija". Sodeluje Vinko Coff.

Nastopijo učence zavoda "Mary Mitchel School of Music". In v baletnih plesih pa učenci šole "Hollywood Dance Studio".

To sicer ni še celoten spored, a navajam ga v toliko, da bo vsakdo lahko razvidel, da mu bo že to bogat užitek za vstopnino 50c.

njimi. Vzlic temu se na slednje opiramo, in ob enem obetamo, da nekega dne, ko bo vojne konec, bo pa ljudstvo dobilo besedo.

Cemu šele takrat?

Zakaj ne sedaj?

In ali je bila še kdaj na svetu reakcionarna vlada, ki je oila svojemu ljudstvu res dobrohotna? Vsaka vlada privilegijev in terorja vztraja na povračju edino zaradi sebe in svojih. Prav gotovo je, da tudi takozvana "nova" italijanska vlada pod Emanuelom in Badoglijem ne misli na drugega kot na koristi sebe in svojega privilegirane sloja. Kaj je demokracija, tega bi niti razjasniti ne mogla. Seveda, lahko jo obljublja, če je to ničesar ne stane.

Ali ne bi bilo boljše — ker nam taki elementi v vojni ne morejo biti drugega kot breme — če bi zavezniki nehali s spominjenjem in že sedaj, ne šele nekoč v bodočnosti — pokazali, da svoja obetanja štirih svobodščin, demokracije in drugih takih lepih stvari že sedaj izvršujejo, namesto da jih drže pred nami neke nedosegljivo v zraku?

tji da bodo še druge odpovedali.

Izgovor, da nimajo časa čitati, je brez podlage. Ako ga sedaj nimajo, pa naj si list naroče za bodočnost. Kajti pridejo dnevi, ko bo za čitanje še preveč časa.

Te vrste izgovori so glavna cokolja, ki agitatorje ovira na njihni poti. Predstavljajo si nič drugega kakor neprijazen sprejem čim povedo, da žele dobiti listu novih naročnikov.

Saj bi stvar bila še nekako v redu, če ne bi pričala, kako len je človek za uporabljanje svojega razuma. Možgan se mu zdi bolj škoda kot kakoli drugega na svetu. — John Chamar.

Cleveland, O. — Čitatelji Proletarca v tej naselbini so vabljeni na veliko prireditev, ki se vrši v nedeljo 24. oktobra ob 3:30 pop. v Slovenskem delavskem domu na So. Waterloo Road.

Na sporedu bo petje, godba, igra "Zakonska sreča št. 317" in ples. V petju nastopijo Mary Grill-Ivanuševa, Milavec Levstik v spremljevanju na klavir Vere Slejkove, potem bomo čuli Franka Pluta, člana Glasbene matice in druge. V sporedu so tudi Miss Unetič, Richard Laurenčič in pevski zbori Zarja, Slovan ter Jadran. Slednja dva nastopita skupno.

Glasbene točke bodo predvajali Ali Bajc, Fairmont, O., harmonika in Wilma Oswald, tudi s harmoniko.

Predvajana bo pod pokroviteljstvom Progresivnih Slovencev živa slika "Trpeča Slovenija". Sodeluje Vinko Coff.

Nastopijo učence zavoda "Mary Mitchel School of Music". In v baletnih plesih pa učenci šole "Hollywood Dance Studio".

To sicer ni še celoten spored, a navajam ga v toliko, da bo vsakdo lahko razvidel, da mu bo že to bogat užitek za vstopnino 50c.

njimi. Vzlic temu se na slednje opiramo, in ob enem obetamo, da nekega dne, ko bo vojne konec, bo pa ljudstvo dobilo besedo.

Cemu šele takrat?

Zakaj ne sedaj?

In ali je bila še kdaj na svetu reakcionarna vlada, ki je oila svojemu ljudstvu res dobrohotna? Vsaka vlada privilegijev in terorja vztraja na povračju edino zaradi sebe in svojih. Prav gotovo je, da tudi takozvana "nova" italijanska vlada pod Emanuelom in Badoglijem ne misli na drugega kot na koristi sebe in svojega privilegirane sloja. Kaj je demokracija, tega bi niti razjasniti ne mogla. Seveda, lahko jo obljublja, če je to ničesar ne stane.

Ali ne bi bilo boljše — ker nam taki elementi v vojni ne morejo biti drugega kot breme — če bi zavezniki nehali s spominjenjem in že sedaj, ne šele nekoč v bodočnosti — pokazali, da svoja obetanja štirih svobodščin, demokracije in drugih takih lepih stvari že sedaj izvršujejo, namesto da jih drže pred nami neke nedosegljivo v zraku?

Cemu šele takrat?

Zakaj ne sedaj?

In ali je bila še kdaj na svetu reakcionarna vlada, ki je oila svojemu ljudstvu res dobrohotna? Vsaka vlada privilegijev in terorja vztraja na povračju edino zaradi sebe in svojih. Prav gotovo je, da tudi takozvana "nova" italijanska vlada pod Emanuelom in Badoglijem ne misli na drugega kot na koristi sebe in svojega privilegirane sloja. Kaj je demokracija, tega bi niti razjasniti ne mogla. Seveda, lahko jo obljublja, če je to ničesar ne stane.

Ali ne bi bilo boljše — ker nam taki elementi v vojni ne morejo biti drugega kot breme — če bi zavezniki nehali s spominjenjem in že sedaj, ne šele nekoč v bodočnosti — pokazali, da svoja obetanja štirih svobodščin, demokracije in drugih takih lepih stvari že sedaj izvršujejo, namesto da jih drže pred nami neke nedosegljivo v zraku?

Potem bo večerja in nato ples v obeh dvoranah. V gornji bodo igrali Vadalovi, v spodnji pa Barbič Jr.

Odobor se je odločil, da nam mora ta prireditev v korist naloge, za katero je aranžirana, prinesiti najmanj \$1,000. To vsoto bo lahko spraviti skupaj, ako bomo vsi pomagali.

Namenjena je v pomoč našim v stari domovini. Torej pridite vsi.

Joseph F. Durn, tajnik odbora.

Moderne vojne ne poznajo viteških pravil

V "starih časih" je veljalo pravilo, da zavrtnosti in triki ne pristojajo viteškimi borbam, zato so bile bitke odkrite, moč z možem, nož zoper nož.

Sedaj je drugače. Kakor armada, se napada civilno prebivalstvo, kolje se vojne ujetnike in goni se v sužnost (z nacistične strani) več civilnega prebivalstva kot kdaj prej v zgodovini.

Ko so prišle zavezniške čete v porušeni Neapol, so se čudili vojakom in častnikom, kako to, da so Nemci pustili poslopje glavne pošte nedotaknjeno, dočim so porušili vse hotele in druge večje zgradbe. Dne 7. oktobra pa jim je postalo jasno, kaj je bil njihov namen. Predno so odšli, so skrili v poštno poslopje bombo, kakršnim smo večasi po slovensko rekli "peklenški stroj", torej bombo z uro. Kadarkoli dotikata do določenega časa, se sproži in bombo užge.

Tako se je zgodilo omenjenega dne na neapolski pošti. Veliko poslopje se je zrušilo in nad 100 oseb je bilo ubitih.

Slične bombe so Nemci pustili tudi v nekaterih drugih poslopih, s sličnim učinkom, le da so bile v njih človeške žrtve veliko manjše.

Nemci niso edini, ki se poslužujejo takih zvijač. Iz prve nemške ofenzive v ruske dežele so poročali o posetu nacističnih in rumunskih oficirjev v neko zapuščenost vas. S stene hiše, v katero so prišli, se jim je režala Stalinova slika. Neki rumunski častnik jo je togotno odtrgal in jo je bilo njegovo zadnje dejanje. S strganjem slike je sprožil bombo. Vsi v hiši so bili ubiti. Le tisti, ki so ostali zunaj, so se rešili.

Slične bombe so Nemci pustili tudi v nekaterih drugih poslopih, s sličnim učinkom, le da so bile v njih človeške žrtve veliko manjše.

Nemci niso edini, ki se poslužujejo takih zvijač. Iz prve nemške ofenzive v ruske dežele so poročali o posetu nacističnih in rumunskih oficirjev v neko zapuščenost vas. S stene hiše, v katero so prišli, se jim je režala Stalinova slika. Neki rumunski častnik jo je togotno odtrgal in jo je bilo njegovo zadnje dejanje. S strganjem slike je sprožil bombo. Vsi v hiši so bili ubiti. Le tisti, ki so ostali zunaj, so se rešili.

Slične bombe so Nemci pustili tudi v nekaterih drugih poslopih, s sličnim učinkom, le da so bile v njih človeške žrtve veliko manjše.

Nemci niso edini, ki se poslužujejo takih zvijač. Iz prve nemške ofenzive v ruske dežele so poročali o posetu nacističnih in rumunskih oficirjev v neko zapuščenost vas. S stene hiše, v katero so prišli, se jim je režala Stalinova slika. Neki rumunski častnik jo je togotno odtrgal in jo je bilo njegovo zadnje dejanje. S strganjem slike je sprožil bombo. Vsi v hiši so bili ubiti. Le tisti, ki so ostali zunaj, so se rešili.

Cerkev v Argentini triumfira

Diktatorski režim je meseca septembra uvedel v šolah v provincah obvezne verske pouk. Dnevnik La Prensa v Buenos Airesu je k temu komentiral, da je dekret vlade protustaven, v odgovor pa ga je vlada suspendirala in ob enem prepovedala vse židovske liste. Šele na proteste iz Washingtona jih je spet dovolila, pogojno, da bodo poleg člankov v njih tudi prevodi v španščini.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Precej šuma je napravilo po naši deželi tajno poročilo tistih petih naših senatorjev, ki so se nedavno povrnili s svojega romanja po svetovnih bojiščih in razglasili svoja mnenja. Kajpada, da je že naslednji dan ves svet vedel, kakšna so njihova "tajna" poročila.

Senator Lodge na primer je nam povedal "veliko skrivnost". Dejal je: Ako nam Rusija da vzletališča v Sibiriji za boj proti Japonci, nam bo prihranila milijon življenj.

Njegov tovariš senator A. B. Chandler se je končno odstranil iz tega mnenja, čeprav ga je prvotno podpiral. Je pa Chandler zato, da se naj takoj udari v Burmo ter zdrobi Japonce s kitajske strani. Ob enem naj se oskrbi MacArthurju več moči in tako stre Japonce z dveh strani.

Isti senatorji so po svojem priromanju z bojišč bili skoro soglasno mnenja, da nas kani Anglija pustiti na cedilu čim bo zmaga v Evropi dobljena, borba z Japonci pa nato vsa nam prepuščena.

Našli so še precej raznih drugih pritožb in skoro gotovo jim bodo sledile razne kongresne preiskave.

Med drugim so povedali, da smo zapravili nad \$500,000,000 za razna vzletališča, do katerih nimamo nobenih pravic, ko bo vojne konec. Tudi glede "lend-lease" so se pritožili, češ, da je Anglija razposlala veliko našega blaga, njeje podarjenega, drugim deželam sebi v ugled, kot da je bilo njen dar in s tem je ona požela kredit.

Izgleda kajpada, da je večina teh pritožb le politična amunicija, ki se je bo v tej deželi rabilo v prihodnji predsedniški kampanji. Zalostno pa je to, da se v tako resnih časih, ko je edinstvo toliko potrebno — kuje orožje ne za zmago nad nemškimi in japonskimi fašisti, pač pa za politične smotre tukajšnje reakcije.

Naši sosede

Zadnje čase je precej vplivnih časnikarjev in komentatorjev obrnilo pozornost doli na jug.

Ne samo v Argentini, v kateri je "revolucionarni" preobrat militaristične junte, ali boljše rečeno, — protirevolucionarni prevrat, ki ga je naš državni departament tako naglo priznal, ampak v vsi Južni in Centralni Ameriki je fašistični strup pod imenom "Hispanidad" vztrajno na delu. Korenine ima v fašistični Španiji. Krivnik Franco, za katerega so tudi naši katoliški Slovenci imeli toliko hvale — in ki je poklal več nedolžnih ljudi kot jih je Atila, ima, kot izgleda, še vedno precej zaslonbe v Washingtonu in Londonu. Postal je naravnost izzivalno predrzen.

V Washingtonu je znano, da so španska poslaništva in druga slična gnezda reakcije središča špijonstva proti zaveznikom. Znano je, da je diktator Franco vzdrževal svojo legijo "prostovoljcev" v Rusiji vse do časa, ko je izprevidel, da bo s stavo na Hitlerja izgubil. S Francmom smo torej v prijateljstvu, čeprav ves čas vemo, da je on v vojni z našo zaveznico Rusijo.

Tudi v poslednjem času se je "el caudillo" večkrat izrazil, da je vse njegovo delovanje posvečeno fašizmu, čeprav ve, da je klal ljudi za izgubljeno stvar.

V času naše invazije v Tunizijo in Alžirijo je Franco storil vse v svoji moči — razen da se ni poslužil svoje oborožene sile — v naporih ovirati našo armado. Ker mu ni bilo mogoče pogledati v dno njegove duše, so morali ameriški in angleški poveljniki držati kakega pol ducata divizij ob meji španskega Maroka, da so bili na ta način vsak hip pripravljeni odbiti možni zavratni španski napad.

Še danes ima general Franco v jetniških tabornih stotisoče republikanskih delavcev in intelektualcev.

Konservativni poročevalci cenijo da je diktator Franco poklal od leta 1939 več kot milijon republikancev. Kot poganski Kronos, ki je požrl svojega otroka, se je nagoltnil krvi svojega lastnega naroda. Vse to v imenu vere in katoliške posesti. Prišel je čas, da se obračuna z njim.

Kot poganski Kronos, ki je požrl svojega otroka, se je nagoltnil krvi svojega lastnega naroda. Vse to v imenu vere in katoliške posesti. Prišel je čas, da se obračuna z njim.

Vojna

Rusi so prebrzeli Dnjeper. Na zapadni strani te reke se sedaj vrše najstrašnejše bitke po otmitvi Stalingrada. A vzlet velikemu odporu nemške armade izgleda, da ji ofenzive rdeče armade ne bo mogoče ustaviti.

Se celo vojni izvedenci — ne samo navadni ljudje, se čudijo, le od kje dobiva Rusija vro to strašno, neizčrpno moč. Ali je to samo ljubezen do matuške Rusije — ali pa je še kaj drugega, kar je strnilo vse narode Sovjetske unije tako to eno skupaj? Tistim, ki so sovjetski sistem sovražili, je ta ogromni odpor proti invaziji kajpada odgovor. A za druge, ki so nekoliko globokeje pogledali skozi tiste mreže predsodkov, mrženj in zavijanja resnice, pa to ne zadostuje.

Res, da se je ruski mužik tudi v prejšnjih vojnah boril — takrat za carja. Kozaki so dobro in zvesto služili svojim gospodarjem. A kdor je čital zgodovino rusko-japonske vojne, ali pa prejšnje svetovne vojne, bo zlahka spoznal razliko med prejšnjimi in sedanjo borbo.

Kolikokrat že smo pred sedanjo vojno slišali, da čim dobita ruski delavec in kmet orožje v roko, bosta takoj drvela v Kremenlin, da pomedeta s Stalinom. Kajne, rezultat je nekoliko različen od onega, kakršnega so nam prerokovali.

Rusija, vsa Rusija, z okrog 300 narodnostmi, se bori sedaj zato, ker se zaveda, da je to njihna zemlja, njihova posest. Rdeča armada je ljudska bojna sila. Njeni poveljniki so kmetje in delavci, ali pa njih sinovi. Nič več ni tistih goljufij, ko so aristokratski generali zaigrali denar za strelivo in potem strelne naboje nabasali z žažanjem.

Danes ima ta armada streliv in topove in bila je edina na svetu, možna ustaviti 325 nemških, ogrskih, rumunskih in finskih divizij.

Tu je bilo torej — dragi moji — tudi nekaj drugega, ne samo ljubezen do Rusije. Tu je pogonska sila vera v bodočnost, v novo družbo, kateri se gradi podlaga v njihovi deželi.

Ista vera, za katero so padli Matteotti, Liebknecht, Rosa Luxemburg, španski republikanci in dunajski socialisti, žene v prodiranje sovjetske armade. Borbe, ki jih je vršila pri Stalingradu in Sebastopolu, imajo primere le malo kje v zgodovini. Recimo, da so jim bile slične le borbe pri Termopilah in na barikadah.

Tudi Francoz ljubi svojo domovino. Francoska armada je bila — saj kot so trdili izve-

(Konec na 5. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da Badoglio in kralj Emanuel šele sedaj obljublata demokracijo Italiji, ko ni več pod njuno kontrolo? Kje sta bila s svojo "demokracijo" miselnostjo zadnjih 20 let?

POVESTNI DEL

RADOJE DOMANOVIČ: ČUDNE SANJE

Sledeča satira je izšla v "Srpskem književnem glasniku" leta 1903. Podajamo jo v skrajšani obliki v slovenskem prevodu, ker pokazuje, da se ljudje v stiski radi ustrašijo takrat kakor sedaj in da jim je prikladnejše, če se izgovarjajo, četi, "saj bodo že drugi naredili, da bo prav".

Moj Bog, kaj vse pride v sanjah! Brez dvoma tudi drugi ljudje sanjajo neumne in bedaste sanje, vendar jih ne zapisujejo, toda jaz imam bogve od kod to manjše, da čim presranjam kakšne čudne sanje vzamem takoj pero v roko, pa pišem, da bi dal tudi drugim priložnost, da se čudijo.

Zvečer sem mirno in trdno zaspal, a sanje so me prenesle v dobo izpred sto let, same da ta doba ni bila takšna, kakor jo poznam jaz in vsi mi iz zgodovine, temveč je bila popolnoma drugačna. Edino, kar je v mojih sanjah enako kakor v tistem času, je to, kot da Srbija ni svobodna in da nad njo vladajo Turki. Počutil sem se, kot da ne sanjam, temveč kakor da je vse v resnici tako. Turki vladajo nad Srbijo, imajo ministarstva, oblastva, ustanove, uradnike, vse, prav vse kakor mi danes. Beograd isti kakor danes: iste ulice iste hiše, isto vse, samo da so na mnogih lokalih in državnih poslopih turški napisi, a po ulicah polno Turkov, a mi Srbi isto taki, kakor smo danes se srečavamo z njimi in jih pozdravljamo:

— Servus, Jusuf!

— Servus!

Tako pozdravljamo turške siromake, najnižji razred, kadar pa pride kdo od "boljših", ali celo od oblasti, tedaj pokleknejo, se odklanjajo in oči povesimo k tlem. Kar je najbolj čudno, imamo tudi Srbe pri turški policiji. Moj Bog, povem vam, da se mi v sanjah ni zdelo to prav nič čudno.

Turki nam prav nič ne prizanašajo. Nekatere od nas zanašajo, druge vlekajo v težke okove, tretje preganjajo, druge spet odpuščajo iz državne službe, vse mogoče muke si izmišljajo za nas, verno in poslušno rajo.

Koliko časa bomo še prenašali to nasilje in teror? — me vpraša na ulici neki moj dober znanec, ki so ga Turki šele pred nekaj dnevi izpustili iz temnice. To je siromašen, hraber in odločen človek toda radi svojega obnašanja napram Turkom je mnogo pretrpel, tako da so se ga mnogi Srbi izogibali, da si ne bi nakopali mržnje Turkov.

— The, kaj pa naj človek

napravi?! — sem siknil skozi zobe in se ozri na vse strani, če posluša kdo najin pogovor.

— Kako: kaj naj človek napravi?! — me vpraša on in mi pogleda ostro v oči.

— Tako, kaj je mogoče storiti?

— Da se bijemo! — mi reče on.

Meni kod da je nekdo spodobil noge in od strahu sem komaj šepnil:

— S kom?

— S Turki, pa s kom drugim?

Temni kolobarji so mi zaplesali pred očmi.

— Ali, ali... ali — sem začel jecljati.

— Kakšen ali, tu ni ali, treba se je boriti, pa konec besedi! — vzklikne jezno moj znanec, me zapusti in odide.

Dolgo sem obstal na mestu kot okamenel od čudeža.

Čudne so sanje, ker v njih ni nič točno določenega; n, kar je najlepše, človeku se di vse naravno, resnično.

Kot da sem v Beogradu istolasno pa tudi v nekih planinah, na hribih, z ljudmi iz naroda, v mračnem, prostranem, oamljenem gozdu sem našel lepo urejen, eleganten hotel.

Tisti moj nemirni in bojevit znanec je povabil nas trideset vplivnih ljudi iz vseh krajev, da se dogovorimo, kaj naj se napravi proti turškemu nasilju.

V prostrani sobi tega hotela se nas je zbralo kakih deset in petdeset pogovarjanih, da smo pričakovali druge.

Jaz kot profesor sem pripovedoval, kako bom predaval o Horicelijevih čevah, neki trgovec je pripovedoval, da mu dajo Turki mnogo več zaslužiti kakor Srbi itd.

Tako smo se pogovarjali in drug za drugim so prihajali tisti vplivni možje, ki so bili povabljeni na ta važen tajni se-tanek.

Prišlo jih je še deset, potem so pa začele prihajati vizitke s takimi besedili: "Ne morem priti radi važnih poslov. Pristanem na vse, kar boste sklenili..."

— "Radi službe ne morem priti; soglašam z vsem, kar sklenete." — "Moram h rojcu, oprostite mi za danes..." — tako je bilo polno važnih razlogov, ki so onemogočili udi drugim vplivnim možem priti na ta sestanek.

Ko nismo imeli več na koga čakati, je vstal sklicatelj in z brčnim glasom začel:

— Niso prišli vsi. Niso hoteli, ali pa si niso upali, vse-no. Tudi nas dvajset lahko

mного napravi v dvajset kra-jih naše dežele. Turško nasilje in teror je presegel vse meje. Ne smemo niti ne moremo več tega trpeti... To dalje ne sme več ostati.

— Ne sme ostati!... Seveda. Lahko je to reči: ne sme ostati, toda kdo te bo poslušal. Kaj pa naj napravimo? Govorim, kot da si ruski car, pred katerim bodo Turki kar popa-lali na kolena, ko jim boš za-krical: "Tako ne sme več bi-ti!" Vprašam te, kaj naj ti in az in vsi mi napravimo? — nu je segel v besedo nekdo od nas, ki se je odlikoval po mo-derosti in previdnosti.

— Moramo se upreti Tur-kom. Vsak v svojem kraju naj zbere ljudi pa bomo pobijali Turke, kakor so oni nas. Dru-ga izhoda ni in ga ne more biti! Ali se nam ne bo mar pri-krutil narod, ko bo videl, da sa je boj začel?

— Narod, narod! Govoriš kakor otrok. Ne gre to tako, brate moj! Da se bijemo! Le-po, ajde, pa se vsi bimo! A žene in otroke naj pa obesimo na klin? Ali pa naj jih prepu-stimo Turkom, da jih bodo pe-klji? Vidiš, ti imaš otroke, pa tako drugi in tretji. Jutri boš poginil a družina?!

— Se razume; kaj se pravi-ti v smrt brez sigurnega uspe-ha? Pa če bi še sam poginil, toda ubijati še svojo družino, za katero moramo skrbeti! — je povzel besedo drugi.

— Če bi bil jaz sam, grem v smrt, saj umreti moram en-krat, toda kdo bo preživljal mo-jo mater! — se oglasi tretji.

— Ti imaš samo mater, la-hko tebi, a jaz imam poleg ma-tere še ženo in pet otrok! — pravi četrti.

— Jaz pa imam državno službo in od tega hranim i sta-riše i družino! Ni treba niti, da bi me ubili, nego samo da mi vzamejo to skorjo kruha, ki ga pošteno zaslužim, pa sem kon-čan jaz in moja družina. In če se vpraša človek, zakaj? Za neumnost! Da bomo z dvajset ljudmi začeli boj s silno tur-ško vojsko! Bolje je, da vza-mem revolver, pa da se ubi-jem, mi bodo vsaj družino pu-stili pri miru! — dokazuje še-ti.

Tudi jaz sem se izgovoril na državno službo:

Drugi se spet oglasi:

— Jaz sem sicer sam, toda tudi jaz imam kot človek svo-je osebne obveznosti, ki me o-virajo. Ni mi žal za svojo gla-vo, toda za pametno stvar, ne pa da greš neumno v smrt in da samo škoduješ splošni stva-ri. Bratje, pustimo ob strani kar je nemogoče, pa premisli-mo, kaj je mogoče napraviti v teh težkih dnevih; o vsem se dobro dogovorimo in temelji-to premislimo!

— Tako je! — smo vsi od srca odobrili te tehtne razloge mirnega, resnega moža, polne-ga izkušenj in diplomatske iz-brušnosti.

Dvigniti vstajo — je na-daljeval — to je velika, težka stvar, preračunati in predvide-ti moramo vse posledice za naš narod, tako dobre kakor slabe, in potem se odločiti, ali ima smisla toliko žrtve, ali je boljše in pametnejše odgoditi to na ugodnejši moment. Pa tudi o tem bomo še razmislili potem, ko bomo v desetletjih res do-bro pripravili upor. Naš spo-štovani prijatelj sklicatelj naj pomisli česa vsega je treba, ako hočemo pametno začeti:

1. Treba je ustanoviti po-sebno društvo, ki mora imeti podružnice v vsakem kraju, da bodo vzgajale narod za odpor.

2. Treba je tajno med ljud-stvom zbirati denar, da se u-stanovi fond za nabavo orožja in vseh vojnih potrebščin; za to je treba najmanj deset mili-jonov dinarjev.

3. Treba je prav tako usta-noviti fond za vdove in sirote. Ta fond mora biti posebej na-ložen, v dobri banki, in znašati mora najmanj sto milijonov dinarjev, da bodo mogle trpe-še družine dostojno živeti.

4. Ustanoviti je treba inva-lidski in bolniški fond; tudi za

VOJAKI se morajo privaditi marsičemu. Na sliki na desni je kanadski vojak, ki se uči, kako povijati otroka. V bitkah se dogaja, da so stariji morda ubiti, ali pobegnijo, nekdo pa mora skrbeti za malčke. Ta nekdo je pač v največjih slučajih zmagovita armada.

to bodo potrebne velike vsote. Nekdo izgubi roko ali nogo in da ne bo prosjačil, temveč, da se bo lepo zdravil in dostojno preživljal.

5. Vsem borcem je treba za-sigurati pokojnino, ker vsak borec zasluži v teh težkih ča-sih čez pet let pokojnino. Ti borci v pokolu ne smejo umre-ti v bedi temveč naj gredo ne-kam v inozemstvo, da bodo vsaj do smrti prijetno živeli.

6. Treba je pripraviti vsaj tri sosedne države, ki bi nam pomagale, če bi naša akcija ne uspela.

7. Ko se bo za prvi čas pri-pravilo vsaj šest tisoč dobro izvežbanih borcev, bo treba u-stanoviti rodoljubne časopis, da se narod bolje informira.

— Tako je! — se je oglasi-la večina.

— E, gospoda moja, opravi-žite mene — reče neki trgo-vec — imam polno opravka v trgovini. Pristanem na vse sklepe.

— Moja sestrčina odpotuje danes z ladjo, pa jo moram spremiti! — sem se oglašil jaz in pogledal na uro.

— Jaz moram z ženo na sprehod. Oprostite, sicer pa pristanem na vse kar boste sklenili — pravi neki uradnik in pogledal na uro.

— Počakajte, ljudje božji! Ne razidite se, dokler ne skle-nemo, kaj bo z listom — se za-čuje glas nekoga.

— To je lahka stvar. Glav-no je to, da smo se vse spora-zumeli, da se po vseh izvrše-nih pripravah, ki jih je modro in taktično našel spoštovani govornik, ustanovi rodoljubni list! — sem dejal jaz.

— Tako je, tako je! — so se oglašili z vseh strani.

— Potem pa izvolimo tri, ki naj vse dobro premislijo in se-stavijo detajlni program lista, ki naj bi se imenoval "Borba".

"Krvava Borba" — je pred-lagal nekdo.

"Krvava Borba" — so se od-zvali gromki glasovi.

— Torej na prihodnji seji naj ti trije, ki jih bomo izvo-lili, predložijo podroben načrt in smer lista, ki se bo ustanov-il, čim bodo izvršene vse te previdne predpriprave — sem dejal jaz in tedaj sem se pre-budil.

"CEMU NAJ BODO LE DELAVCI ŽRTEV ZAMRZNJENJA?"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

in proti vsem izmom, razen amerikanizma, in posebno se sedaj navdušuje proti komuni-stom, kot da jih je kakor lista in trave.

Komunistična stranka nima smisla, ker je njena taktika usmerjena v druge namene. Ima pa ga tisto delavstvo, ki misli na zgraditev boljše življenjske družbe tu, v tej deželi. In ker je jasno kot dan, da nam tega delodajalci ne bodo podarili, in pa ker voditelji CIO in AFL sami priznavajo, da gre "new deal" nazaj v burbonstvo, je skoro gotovo, da bodo tudi "demokrati" in "republikanci", ki vodijo ameriško unijsko giba-nje, nekega dne domdeli, da je službovanje kapitalizmu za delavstvo pogubna taktika.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Bom pa še jaz takole pričel: "V Proletarcu se že dolgo nisem oglašil."

In se res nisem.

Vzrok je, ker imam prilično več nalog kakor pa jih morem zmagovati.

Pomagali smo v kampanji za tretje vojno posojilo. In čim prevzamemo odgovornosti, veš, da pomeni to zate tudi cel kup novega dela.

Dalje imamo kampanjo za mladinski oddelček SNPJ. Če ne delaš v nji, ni rezultata.

Sedaj pa imamo kampanjo za razširjenje Proletarca.

Ravno ko to pišem sem prišel domov ves hripav. Pa ne vesled kričanja. Ampak smo pač v taki sezoni in tudi že na-vadno govorjenje me hudo pri-zadene. A človek mora iti na-prej. V prid Proletarca smo že precej dobrega storili in bo-mo še več. Tudi nekaj pozdrav-nih oglasov v koledar smo do-bili, ki jih pošlje upravi S. J. Vitez.

Nekaj rojakov si je naročilo novo Adamičevno knjigo, ki jo dobimo v začetku novembra. Datum izida ji je določen na 3. novembra.

Za tretje vojno posojilo so se naši ljudje v distriktu, ki sem ga jaz imel v oskrbi, v ku-povanju bondev najbolje od-rezali.

Jože Kocjančič je rekel ne-davno: "Ta imaš naročnino za Proletarca, je za celo leto, pa jo pošli. Liet mi je všeč. Naj gre le tako naprej."

Veseli me, da se tudi drugi tako izražajo.

Zelo sem bil žalosten, ko sem čital v Proletarcu in v Pro-sveti o smrtini nesreči, ki je do-lelela mladega Philipa Langer-holca nekje na Južnem Pacifi-ku v službi strica Sama. Nje-gove starše prav dobro po-znam. Saj je njegov oče John Langerholc, v Johnstownu, Pa. eden naših starih znancev na polju delavskih akcij. Njego-vega pokojnega sina Philipa sem poznal še ko je bil mal de-čko. Vselej, kadar sem bil tam okrog, sem se ustavil pri njih. Njihove gostoljubnosti ne bom nikoli pozabil. Philip in jaz sva precej modrovala. Se je veliko zanimal in bil je v po-menkih zelo zanimiv. Imel sem ga rad tudi zaradi njegove iz-redne vljudnosti.

Na seji kluba Naprej št. 11 JSZ smo sklenili razširiti Proletarca kolikor bo v naši moči. Je priključen in ni več nika-kih zbadljivk zoper njega, ka-kor nekdanj. Čitatelji so uvide-li, da res zastopa pravo pot.

To se je posebno sedaj iz-kazalo.

Ruvarenje zoper Sansa, in obenem proti Adamiču, nam priča, kako pihajo sape.

Saj še celo kralj Peter kliče v združenje s partizani. Torej Adamič in Kristan le nista ta-ko v napačnem. Morda se bo-do tisti, ki so zasejali razdor, svojega dejanja še jako kesali.

Joseph Snoy.

Ali je vaše društvo že član Prosvetne matice?

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

Seja dne 1. oktobra 1943

Seja odbora JSZ, uprave Proletarca in Prosvetne matice dne 1. oktobra 1943 so se ude-ležili Filip Godina, Frank Zaitz, F. S. Tauchar, Angela Zaitz, Ivan Molek, John Rak, Anton Zaitz in Chas. Pogorelec.

Odsočen radi bolezni F. A. Vider in pa Joško Oven vsled zaposlenosti.

Predseduje Anton Zaitz.

Zapisnik prejšnje seje spre-jet.

JDTD. — Upravnik Pogorelec poroča, da se kampanja za razširjenje Proletarca povolno razvija. V prvih 12 tednih smo prejeli 118 novih naroč-nin in tudi obnovitvene dobro prihajajo. V tiskovni sklad smo prejeli v omenjenem času \$367.32.

Nekaj tednov pošiljamo o-krog 250 izvodov lista na ogled takim, od katerih pričaku-jemo, da si ga naroče. Ko prejmejo nekaj števil, jih bo-mo pisмено povabili, da naj postanejo naročniki. Kakšen bo rezultat tega poskusa, bo pokazala bodočnost.

Oglašji za v koledar prilično dobro prihajajo. V njemu bo-mo imeli sedaj tudi pozdravne ogla-se, to največ po zaslugi Antona Jankoviča, ki jih je začel prvi nabirati kar na svo-jo roko. Kake večje akcije v ta namen menda ne bomo pod-velji, ker je težko nabirati te vrste ogla-se za dve publikaci-je v enem in istem letu. Nekaj jih bomo dobili vseeno in na-biralec opozarjamo nanje v listu.

Kar se tiče finančnega stan-ja pri Proletarcu, od prejšnje seje ni posebnih sprememb.

Urednik poroča, da je sedaj naša glavna naloga dobiti gra-divo za napolnitev prihodnje-ka letnika Am. druž. koledar-ja. Vojne razmere, stagnacija in podobni vzroki nam ne obe-šajo nič dobrega pri tem delu, a upa, da ga bomo vseno zmo-gli. Lani smo imeli v ta namen kakih šest tednov stalnega po-močnika, enako tudi v nekaj prejšnjih letih. Pomagal je uredniku pri delu za list in ko-ledar. Letos stalne pomoči ni-mamo. Vrh tega je delo za urednika naraslo tudi pri listu. Gradiva v slovenskem jeziku prihaja sicer prilično iz vlad-nih uradov, prej ga je vedno pošiljal JIC in nekaj pa CCAU (Flis), SANS itd., a mi smo ga le malo rabili, ker ga naši čit-atelji itak vidijo v drugih li-stih. Prihaja pa nekaj dobre-ga gradiva iz časniškega biro-ja Overseas News Agency. Do nedavna ga je pošiljala brezplačno. Sedaj nam piše, da ga je še pripravljena pošiljati proti plačilu \$2.50 na teden. Mi smo rabili dosedaj le njene prevode člankov angleškega socialista H. J. Laskija, ki so bili zelo dobri. Ti so nam bili pri napolnjevanju lista iz dru-gih virov edina pomoč.

Poročilo upravnika in ured-nika vzeto na znanje.

Predlagano, da ako urednik potrebuje gradivo, ki ga pošil-ja ONA, se naj ga naroči in plačuje zanj \$2.50 tedensko, kolikor vprašajo. Upravnik Pogorelec pravi, da bi to po-

menilo nove izdatke, a list je že tako v težavah. Sledi daljša razprava, v kateri urednik iz-javlja, da omenjenega gradiva ne bo rabil, čeprav je z delom obremenjen. Rad pa bi, da se bi razumelo njegove težkoče.

Predlog, da se gradivo od ONA naroči, sprejet z vsemi protti enemu glasu.

Glede dela pri koledarju Godina predlaga, da ima ured-nik pravico dobiti pomoč. — Sprejeto soglasno.

JSZ. — Tajnik Pogorelec po-roča, da v zvezi posebnih ak-tivnosti sedaj ni in se v nji po-sluje po starem, kot je pač mo-goče v teh razmerah. Kot čla-na at large sta pristopila va-njo Frank in Cecilia Lipar, ki sta bila njena člana že pred zadnjo krizo in sta sedaj zopet pristopila.

Prosvetna matica. — Knjiga te ustanove je v tisku. Gradivo zanj se je zbralo skozi polet-je. Vsebovala bo ponatise čr-tic tukajšnjih slovenskih pisat-eljev.

S tem je dnevni red izčrpan in predsednik zaključil sejo.

BLAGAJNA POMOŽNE AKCIJE

V mesecu septembru je bla-gajna Jugoslovanskega pomož-nega odbora, slovenska sekci-ja, napredovala za \$2,731.67. Prispevali so sledeči:

Mrs. Mary Omeje, Walley, Wash., \$4; Mrs. Mary Sker-janc, Republic, Pa., \$2; John Okren, Harrietta Mich., \$5; Louis Ambrožič, tajnik lokal-nega odbora št. 3, Chisholm, Minn., \$206.60; A. Cedilnik, blagajnik lokalnega odbora št. 34, Detroit, Mich., \$100; An-ton Zornik, Herminie, Pa., \$50; John Dolenc, tajnik podr-štev. 9 SANSa, Willock, Pa., \$5.68; Vincent Cainkar, pred-sednik SNPJ, \$2,000; obresti na Skala Nat. Bank \$31.39; Waukegan and North Chicago Comm. Chest, Inc., \$270; John Vitez, tajnik lokalnega odbora št. 29, Barton, O., \$7; in Mar-tin Jelenc, blagajnik lokalne-ga odbora št. 4, Sheboygan, Wis., \$50.

Denarnja je sedaj v blagajni \$58,603.40.

Odkar obstoja ta odbor, zna-šajo vsi stroški le \$59.50. Ku-pilo se je v zadnjem mesecu za \$10,000 vojnih bondev. Se-daj imamo investiranega v voj-nih bonlih že \$56,073.50.

Hvala lepa vsem, ki so da-rovali denarne prispevke v me-secu septembru. Prosim vse lo-kalne odbore, da naj vsak me-sec odpošlejo nabrane denarne prispevke, da bomo večjo vsoto kazali v naši gl. blagajni.

Leo Jurjovec, gl. blagajnik JPO-SS.

SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago. — Ta petek, 22. oktobra, bo redna seja kluba št. 1 JSZ. Člani in članice so vabljeni, da se je udeleže pol-noštevilno.

Poročila bodo zanimiva in važna, potem pa bo razprava o sodobnih problemih.

Na zabavah, sejah in drugih priložnostih se spomnite tiskov-nega sklada Proletarca.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, IL. INOIS

Kratka navodila KAKO PODALJSATI DOBO VAŠEMU ELEKTRIČNEMU KONOPCU

1. Ne igrajte se s "nabojnim konopcem". Prilijte ga čvrsto in nabijte potegnite iz steze.
2. Ko ste gotovi z li-kanjem, potegnite konopce najprej iz ste-ze nato pa iz likal-nika.
3. Pri ovijanju konop-ca na čistič, naj bo to naravno ter pazite, da se vam ne zavije-ljo.
4. Ne "dvajajte" ko-nopca pod prepreko jo katerih hodite, te po-veroča hitro obraba.
5. Pazite na male at-mosfere, da ne po-stanejo velike.
6. Kadar se konopce obrabi, ga ovijte s traku, ki je nare-jen v ta namen.

Začnite to še danes in dajte električnemu konopcu kar najboljšo oskrbo

Vojna industrija za-hteva vedno več ba-krin in gumij, kar onemogoča izdelavo električnega konopca. Torej pazite, da vam isti služi čim-dolje.

Začnite takoj in dai-te konopcu pravilno oskrbo.

Elektriko se rabi za vojne svrhe — ne trajte jo!

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Fašisti v Španiji, na Portugalskem, v Argentini, Bolgariji in na Madžarskem, ki so šli dosedaj čez drn in strn za Hitlerjem, iščejo priložnost, da bi prisledili na voz Anglije in Zed. držav. Vseč jim je, ker sta Viktor Emanuel in Badoglio tako posrečeno presedlala.

Frank Kerže se v Enakopravnosti z dne 14. oktobra zgraža nad urednikom Prosvete in nad "zadnjimi ostanki socializma, ki so si neprestano v laseh". Omenja "neko Dolencjko", ki v Prosveti hvali Angleže in pripoveduje, kako je tam že pripravljen denar v pomoč slovenskim otrokom, "če jih bo do takrat še kaj živih ostalo." Kerže ugotavlja, da Angleži niso še nikdar storili kaj dobrega ne Slovincem, ne ostalim Slovanom. Tako je bilo, tako je, pravi on. Ne ve pa, kako bo, ker ne bo bitih prekok. A iz vsega njegovega članka je razvidno, da ne pričakuje od Angležev tudi v bodoče za Slovence nič dobrega. Pojasnimo, da dotični sklad ni angleška, temveč mednarodna ustanova, in da je bila ustanovljena po prejšnji vojni v Ameriki, ne v Angliji. Njen glavni član je v Genovi in od tam pride tudi potrebni denar, piše Kerže.

Njegova izvajanja o Angležih bi mu posebno čehi lahko potrdili. Bili so izdani, dočim so isti angleški marelarski politiki napovedali vojno Hitlerju Poljski v pomoč. V prejšnji svetovni vojni so pritrjevali Wilsonu in ob enem mislili na svoje tajne pogodbe. Podkupovali so z njimi Italijo in Slovenec in prav nič zameriti, ako sumijo, da se jim tudi sedaj ne obeta iz Londona nič dobrega. Državniki, ki zidajo bodočnost na kralje in na kapitalizem, ne morejo svetu dati ničesar razen slično omrežje kakršnega so spletli v Versaillesu po prejšnji vojni "za demokracijo in odpravo vojne."

Partizani in četniki so se v boju med sabo, vzlic vestem, da se je s posredovanjem angleških in ameriških zastopnikov doseglo sporazum med njimi. Težko je verjeti, da bi bilo premirje med tako nasprotnima si strujama, kot sta ti dve, sploh mogoče doseči. Iz urada Združenega odbora južno-slovenskih Amerikancev v New Yorku smo dne 12. oktobra prejeli prevod poročila, datirano omenjenega dne v Bernu, ki se glasi:

Mihajlovičev četniki v borbi skupno s italijanskimi fašisti v Crni Gori
Wireless to Inter-Continent News
Berne, 12. oktobra 1943. (ICN)—

Iz Crne gore poročajo sledeče:
Četniki Draže Mihajloviča so se sporazumeli s fašističnimi uradniki italijanske "Venecijske" divizije, da bodo skupno z Nemci vodili borbo proti edincem Ljudske osvobodilne vojske in partizanskih oddelkov, ki delujejo v Crni gori.

Zadnja dva ali tri tedne se vrše strastni boji med našimi edincem in četnikom, z Nemci in italijanskimi fašisti v okolici Kolašina, ki je v naših rokah. Tekom teh operacij je Vasojevičev partizanski bataljon aretiral 115 italijanskih vojakov. Zapolnili so več orožja kakor tudi del arhiva takozvane Vrhovne komande Draže Mihajloviča. Četnik major Vlahović je bil med ubitimi tekmo bojev za zasedbo Kolašina. Četniki so utrpeli velike izgube v poizkusih, da ponovno zavzamejo Kolašin.

Katoliški pisci v Am. demovini in v Am. Slovincu trdijo, da se je odbor SANSa, oziroma njegov častni predsednik in pa predsednik oddaljal od na slovenskem narodnem kongresu sprejetih resolucij, zato nima več pomena med nami. Pravijo, da je odbor svoj namen zgrešil in če hoče sedaj uveljaviti drugačne smeri kot pa so mu bile določene, predlagajo, da naj skliče nov kongres. Vprašujejo, čemu odbor sedaj slavi partizane, ko jih kongres v Clevelandu ni odobrila in jih po njihovem mnenju sedaj ne bi. A izgleda, da si bodo partizani priznanje izvojevali sami, pa če ga jim bi Sans hotel dati ali ne.

Portugalska ima fašistično diktaturo že dolgo. Odvisna pa je za svoj obstoj in za kolonije edino od varstva Anglije, dake ji v tej vojni ni pomagala. Nedavno pa se je portugalski diktator premislil in dovolil Angležem, da si vzamejo baze na portugalskih Azorskih otokih, ki jim bodo v vojni proti Hitlerjevemu podmorščaku jako dobro služile. V zameno pa Anglija portugalsko vlado zalaga z orožjem in drugim materialom. Za orožje jo je pred meseci vprašal tudi španski diktator Franco, ker se boji republikancev, demokracije in socializma.

Demokracija angleških in ameriških torijev se opira v vojni za nov svet ob zelo čudno družbo. Naši prijatelji sedaj so kralj Viktor Emanuel, maršal Badoglio, grški kralj Jurij (vladar fašističnih nazarov), portugalski diktator Antonio Oliveira de Salazar, ki se boji revolucije, general Henri Giraud, ki ni v demokracijo še nikdar verjel, in drugi taki, ki so vedno poudarjali svojo bojevitost le proti boljševizmu in proti domačemu ljudstvu, kadar je zahtevalo svojih pravic.

AMERIŠKI IN ANGLEŠKI VOJAKI v Italiji se niso vojne napovedi kralja Emanuela in Badoglija proti Nemčiji nič radovali. Iz Londona poročajo, da je naših vojakov teh zaveznikov aram, kar je razumljivo. Nihče ne spoštuje takih, ki so napredaj in ki obračajo plač po vetru, zato da sebi koristijo. Gornje so ameriški rangerji (Rangers) v svojem prodiranju proti Rimu.

Finska je v čezdalje težjem položaju. Uvideva, da Nemčija vojno izgublja in da bo Rusija zmaga. Na Finskem je veliko ljudi, ki bi radi s Sovjetsko unijo mir čimprej, a vlada pa si ga ne upa ponuditi, razen če ji Zed. države in Anglija jamčita neodvisnost. Neuradni posredovalci so Moskvo že potipali, če bi bila pripravljena sprejeti tak pogoj, a molči. Nedvomno bodo o tem govorili tudi na sedanji konferenci zastopnikov Anglije, Zed. držav in Rusije, čeprav Pravda piše, da je vprašanje sovjetskih mej povsem notranja zadeva Sovjetske unije.

Carlo Sforza se bo polagoma le pripokal v novo italijansko vlado. Odpotoval je tja iz New Yorka z odobritvijo ameriške in angleške vlade. Sforza poudarja svoje demokratsko prepričanje, a ob enem je za nadaljevanje italijanskega imperializma. Če bo po njegovem, bo Italija dobila po tej vojni še več slovenskega in hrvaškega ozemlja kot za je prejšnji. Ne samo "izpreobrnjenih" fašistov kot sta Emanuel in Badoglio, tudi takih demokratov, kakor je Sforza, se je bati.

Španski "prostovoljci", ki so na vzhodni fronti pomagali Nemcem, so se baje vsi vrnili domov. Diktator Franco je izprevidel, da s stavo na Hitlerja ne bo kruha in da je križarska vojna proti "ruskim brezbožnikom" fiasko. Ob enem želi z odpočitkom svojih čet iz Rusije ustreči ameriški in angleški vladi, ter dobiti od njih nadaljnjih koncesij. On spada torej med one fašiste, ki hočejo biti na dobičku v vsakem slučaju, toda vedno na stroške demokracije.

Adolf A. Berle Jr., ki je pomozni državni tajnik, je dejal, da naj italijanski antifašisti v Ameriki neha jo kritizirati Badoglijev režim in taktiko ameriške vlade v Italiji. Namesto, da bi gledali vse črno, naj rajše pomagajo zaveznikom in Badogliju Nemce izgnati iz Italije. S svojim nasvetom ameriških demokratičnih Italijanov ni prepričal, čemu naj bi sedaj opustili boj proti fašizmu v Italiji. Borili so se proti njem še ko je bila ameriška vlada v prijatelstvu z njimi, potem ko je bila v vojni z Rimom, in se bodo v bodoče, neglede na domenske ameriške in angleške vlade s kraljem in Badoglijem. Demokratski elementi so proti fašizmu v vsakem slučaju, ne pa kadar bi bilo to po volji le kakoli vladi.

Slovinci se bodo generala Raotta, ki je član Badoglijevega režima, dolgo spominjali. Veliko slovenskih življenj ima na svoji vesti. Omenili smo že, da ga ima jugoslovanska vlada zapisanega v svojem seznamu vojnih zločincev. Drugi član Badoglijeve vlade je se-

neral Ambrosio, ki je vodil italijansko armado v invadiranju Jugoslavije. Tudi on je vojni zločinec, kar se Jugoslavije tiče. Badoglio pa je na vrhu liste kriminalcev v Etiopiji in Grčiji. A dogodilo se je, da ne bo nihče teh treh kaznovan, razen če pridejo tem trem narodom v roke.

Kralj Viktor Emanuel se še vedno naziva tudi za cesarja Etiopije in njegov premier Badoglio pa za kneza addis-ababskega. Ta titelna jima je dal Mussolini po okupiranju Etiopije. Nekateri v Angliji bi radi izvedeli, kaj misli k temu angleška vlada. In še bolj pa cesar Haile Selassie v Addis Ababi.

Italijanski socialisti v Angliji so izdali manifest, v katerem pravijo, da naj nihče ne pričakuje od italijanskega delavstva, da bi šlo v borbo za povrnitev v vlado tistih, ki so največ krivi izgube svobode italijanskega ljudstva in uničenja njegove dežele. Berlovi in Churchillovi apeli se torej ne bodo obnesli. Tudi Sforzov sličen klic ne bo zalegal.

Myron C. Taylor, ki je bil Rooseveltov poslanik v Vatikanu, meni, da ne bodo naciji storili papežu nič zalega. On jih pozna in ve, da zavezniškim propagandistom ne bodo napravili take usluge. Naciji imajo močno oporo med katoliško hierarhijo na Irskem, v Argentini, v Španiji, pa tudi v Ameriki, pa je ne mislijo zapraviti za prazen nič.

Čistimo naše pojme

Detroit, Mich. — Združeni narodi so na potu do zmage. Medsebojna pomoč ameriških Slovanov v teh kritičnih momentih nam je nujno potrebna. Naš glas in glas naših hrabrih bratov in sester v Evropi bi se moral slišati povsod, na bojnem polju in pri sklepanju miru. Če bomo vsi trezno misleči nastopali enotno in zahtevali naše pravice, se bo to zgodilo. Če bomo pa vlekli kolo zgodovine eni naprej, drugi nazaj, nas utegnejo zopet potisniti pod tujevo peto, češ, saj Slovani niso sposobni samoodločevanja, ker se tepejo in lasajo med seboj, kot nezreli pobalini radi različnosti vere.

Slovani pomagamo graditi topove, tanke, ladje in zrakoplove. Vsi kupujemo kolikor moremo vojne bonde. Naši sinovi se bojujejo v vrstah obojenih sil strica Sama. Mnogo jih je bilo že odlikovanih radi junaštva. Marsikateri je že žrtvoval življenje. Tudi za pravičen in trajen mir moramo delovati, da se ne ponovi ničesar, kar je bilo v svetovni tragediji in ne postanejo naši vnuki žrtve še hujše in grozovitejšje vojne kot je sedanja.

Mesečnik "Michigan Slav"
Naše skupno glasilo, ki nas

družuje in zastopa naše skupne interese, je tudi vredno naše podpore. Vsak zavezen Slovan bi moral biti naročnik in prispevati v tiskovni sklad prvega vseslovenskega glasila v angleščini. Celoletna naročnina je samo en dolar. Vsi michiganski Slovenci bi se morali pri vsaki priložnosti spomniti na "Michigan Slav" in ga moralno in gnetno podpreti.

Kdo se bojuje proti fašizmu

Ni več dvoma, kdo so borci proti skupnemu sovražniku, kdo doprinese največje žrtve za svobodo in resnično demokracijo v stari domovini. Vsa novinska, radijska in uradno potrjena poročila dokazujejo, da je to narodna osvobodilna armada pod vodstvom Tita, v kateri sodelujejo vse stranke in vsi stanoviti, tudi katoliški, pravoslavni in muslimanski (turški) duhovniki, kateri se gotovo ne bore in umirajo za komunizem. Kdor bo še nadalje trobil v Hitlerjev in dr. Goebbelsov rcij, da so slovenski oziroma jugoslovanski borci za svobodo banditi in brezverski komunisti, je zločinec in grobokop svojega naroda, ali pa plačan agent, ki ima namen ovirati nešebično in požrtvovalno delovanje glavnih činitelj Slovenkega ameriškega narodnega sveta, ki mu je edini namen in naloga, ujediniti vse Slovence, jih rešiti sužnost in narodne smrti.

Tretje vojno posojilo

Vsi, ki ste kupili izredni vojni bond v septembru, prosim, javite številko tajnice podružnice št. 1 SANSa (naslov: Lia Menton, 1205 Pallister, Detroit 2, Mich., telefon Madison 2864), da se pošlje poročilo o kupljenih bondih na glavni urad, da se izkaže, koliko je detroitska slovenska naselbina sodelovala v kampanji za tretje vojno posojilo in koliko smo doprinesli k obljubi, ki jo je dal Združenji odbor ameriških Jugoslovanov ameriški vladi, da bodo Amerikanci jugoslovanskega porekla v tej kampanji kupili za 25 milijonov vojnih bondov.

Adamičeva nova knjiga

Kdor se želi poslužiti ugodnosti pri naročitvi zgoraj omenjene knjige potom podružnice št. 1 SANSa naj to takoj stori in sporoči na zgoraj omenjeni naslov.

Za naše vojske

Družabni večer v prid naših vojakov je priredil Zenski odsek SND v soboto 16. oktobra. Nameravale smo poslati božično darilo vsem sinovom naših članic, ki so preko morja. Ker je bivališče naših vojakov tako nestalno, smo sklenile, da jih pogostimo, ko se vrnejo in jim poklonimo mal dar, v znak, da smo jih vedno v mislih z ljubeznijo spremljale na vseh

težavnih in nevarnih potih, s srčno željo, da se vsi povrnejo zdravi in veseli, kot junaki zmagovalci.

Podružnica št. 1 SANSa

Od ustanovitve, t. j. 7. febr., do danes je naša podružnica delovala kot je bilo pač mogoče v danih pogojih. Upravnemu uradu smo poslali \$1000. Lahko bi več doprinesli na žrtvenik domovinske ljubezni, če bi prispevali vsi. To vsoto je darovalo le 9 društev in ustanov in 161 posameznikov v 9. mesecih. Z ozirom na število darovalcev smo se dobro izkazali in delno zbrisali malomarnost onih, ki se jim ne zdi vredno pokloniti malenkost, da rešijo svoje lastne brate in sestre suženjstva.

Detroit in okolica ima približno 1500 Slovencev. Ko bi vsi storili svojo dolžnost, bi bil prispevek vsaj petkrat večji. Vsa društva in ustanove, ki jih imamo 20, so bila povabljena in prošena na sodelovanje. Odzvalo se jih je z večjimi ali manjšimi prispevki le 9. Prvenstvo nosi društvo št. 121 SNPJ s prispevkom \$145.10.

Detroitka naselbina je bila pri vsaki narodni akciji med prvimi. Sedaj, ko se gre za obstoj mučenega slovenskega naroda, bi ne smelo manjkati v seznamu naše podružnice nobenega Slovence, ne Slovenke.

Pridite vsi na sejo, ki bo v nedeljo 7. novembra ob 2. polnoči v Slovenskem delavskem domu na 437 South Livernois. Seja bo zelo važna. Določili bomo dnevni red družabnega večera, ki ga bomo priredili v soboto zvečer 11. decembra na čast našega velikega rojaka pisatelja Louisa Adamiča, ki se ne strši nobene žrtve za naš narod.

Za podružnico št. 1 SANSa,
Lia Menton.

V NEDELJO 31. OKT. VELIK SLOVENSKI KONCERT

Chicago, Ill. Kot ste že večkrat čitali, bo tenorist Thomas Cukale priredil koncert v nedeljo 31. oktobra v Bohemian American Hall na 1840 West 18th St., Chicago. Obeta biti zelo zanimiv in vreden, da ga posetimo. Thom Cukale bo gotovo podal vse, kar najbolj zmora. Na sporedu bo več pevskih zborov kakor tudi posameznikov, kot boste lahko izprevideli iz programa, kateri bo priobčen v vseh slovenskih časopisih.

Vsak zavezen Slovinc se bo gotovo udležil te prireditve, ker zavedati se moramo, da danes je že zelo težko spraviti kako dobro kulturno prireditev na oder. Včasih smo se tolažili, češ, saj bo že stari kraj poskrbel za razvite slo-

venske kulture, nam tukaj tega ni treba. Danes je ravno narobe. Slovenija je vkovana v verige suženjstva. Tam se slovenska pesem več ne poje in ne čita se slovenskih knjig. Dolžnost vsakega ameriškega Slovence je, da danes s podvojeno močjo in zavestjo deluje pri vsaki slovenski prireditvi, da na ta način ohranimo kar se še ohraniti more.

Polovico čistega prebitka tega koncerta gre Jugoslovanskemu pomožnemu odboru slovenska sekcija. Kdor je mislil, da je še dovolj časa pomagati, naj se zbudi saj sedaj, ko so zavezniške čete že tako rekoč na pragu Jugoslavije, oziroma Slovenije.

Za božične praznike bomo že skoro gotovo lahko pisali sorodnikom v Jugoslavijo, ako bodo prenesli vse grozote vojne in ako jih bodo naša pisma dobila še pri življenju. Sorodnikom bomo pomagali mi, kdo bo pa pomagal tisočim slovenskim siromakov, kateri so toliko nesrečni, da sploh nobenih sorodnikov tukaj nimajo. Ali naj oni poginejo gladi? Naša dolžnost je, da tem ubogim pomagamo in pomagati moramo sedaj, ker ako bomo čakali, bo naša pomoč prepozna. Kar boste potrošili na koncert, se morate zavedati, da polovico tega bo šlo za kruh lačnim ljudem v vaši rodni Sloveniji. Torej še enkrat vabim vse Slovence v Chicagu in okolici, da pridejo na to prireditev in pokažejo, da imajo še dobro slovensko srce.

Anton Krapenc, predsednik št. 8 JPO-SS.

Zavezniki dobe veliko ameriškega alkohola

V tem letu so dobili zavezniški iz Zed. držav že nad 60.000.000 galon alkohola najboljše kakovosti.

Trinerjevo grenko vino vodi k zmagi

Naša domovina potrebuje moške, ženske, mladenice in mladenke v obrambni industriji. Brez njih je zmaga nemogoča. Toda ta zaposlenost pomeni veliko spremembo v življenju delavcev; težko delo, v mnogih slučajih monotono, ter nočno delo povzroča želodčne nereda. Trinerjevo grenko vino z Vitamini B-1 je izvrstno želodčno zdravilo. Jemljite ga po navodilih in videli boste kako pomaga. Dobite ga v vseh lekarnah. Ako ga ne morete dobiti v vaši okolici, pošljite \$1.25 ali \$6.50 na Jos. Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago 8, Ill., in poslali vam bomo poštnino prosto, eno ali šest steklenic Trinerjevega grenkega vina z Vitamini B-1.

NAROČITE KNJIGO

"MY NATIVE LAND"

ki jo je spisal

Louis Adamič

IZ PROLETARCEVE KNJIGARNE.

STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamičeve knjige.

Pišite po cenik

Naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00
na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

**2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois**

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

K podatkom o nakupu vojnih obveznic

Združeni odbor južnoslovenskih Amerikancev je v svojem naznanilu glede kampanje za tretje vojno posojilo, ki se je pričela dne 9. septembra, odmeril oziroma prisodil nam in vsem drugim južnoslovenske krvi kvoto od 25 milijonov dolarjev za posojilo naši vladi za uspešno nadaljevanje naših vojnih naporov proti fašistični nasilnosti.

Tista kampanja se je končala dne 2. oktobra in zvezna vlada je v svojem uradnem poročilu ugotovila razveseljujoče dejstvo, da je bila določena vsota od 15 milijard prekoračena za več kakor eno milijardo.

Ali smo južnoslovenski Amerikanci prekoračili prisojeno, oziroma odmerjeno vsoto od \$25,000,000?

To se da ugotoviti le potem, če imamo vse podatke o nakupovanju vojnih obveznic med južnoslovenskimi ljudmi širše po tej deželi.

Ta organizacija se je obrnila do svojih podružnic za take podatke in nekaj se jih je že odzvalo, pretežna večina pa jih še zbira, kar kaže, da ni to zbiranje posebno lahek posel.

Par podružnic nam je naznanilo, da se na noben način ne morejo dokopati do tistih tako zaželenih in potrebnih podatkov deloma zato, ker jim naši ljudje nikakor ne marajo povedati, za koliko so kupili vojnih obveznic med kampanjo za tretje vojno posojilo, deloma pa tudi zastran tega, ker so naši ljudje zlasti v velikih mestih zelo raztreseni.

Če bi se moglo tem in takim dopovedati, kako veliko vlogo bodo ti podatki igrali v naših prizadevanjih za rešitev slovenskega naroda v stari domovini, bi kar sami brez vsakršnega pomiselnja in otepanja naznanili vsak svoji podružnici vsoto, ki so jo vložili v tretje vojno posojilo.

Kjer se podružnice nikakor ne morejo pririniti k podatkom s podrobnimi poizvedovanjem, naj si njihova vodstva pomagajo s tem, da se obrnejo do tistih tvrdk, oziroma zavodov, pri katerih naši ljudje navadno kupujejo vojne obveznice, in obenem se sama malo presodijo in preračunajo, pa bodo dognala vsaj približno vsoto.

Če pridenemo k doslej prejetim podatkom, ki smo jih zadnjič omenili v tej koloni, še poročilo št. 63 SANS iz Brooklyna, N. Y., in št. 35 SANS iz Garyja, Ind., vidimo, da so naši ljudje v področju petih podružnic posodili naši vladi med kampanjo za tretje vojno posojilo blizu pol milijona dolarjev. Podružnica št. 63 SANS je naznanila \$6,500, a št. 35 pa \$8,000.

Na podlagi tega se da sklepati, da so naši ljudje vložili blizu devet milijonov dolarjev v tretje vojno posojilo. To bi predstavljalo dobro tretjino kvote, odmerjene za vse južnoslovenske Amerikance. Ali če bomo dobili podatke od vseh podružnic, se bo pokazalo, da je slovenski delež še dokaj večji — morda kakih dvanajst milijonov dolarjev.

Naše ribanje

Tajnik dr. št. 85 SNPJ iz Republike v Pennsylvaniji Anton Marinich se je obrnil do nas za pojasnila in navodila glede ustanovitve naše podružnice.

V času od 6. do 14. oktobra so prispevale sledeče podružnice: št. 1, Detroit, Mich., \$100; št. 6, Ely, Minn., \$25.25; št. 9, Willock, Pa., \$6.70; št. 12, West Aliquippa Pa., \$16.75; št. 16, Aurora, Minn., \$50; št. 46, Brooklyn, N. Y., \$14; št. 47, Pueblo, Colo., \$5; št. 53, Johnstown, Pa., \$14.56; št. 63, Brooklyn N. Y., \$10.20; št. 64, Eveleth, Minn., \$51.40; št. 65, Worcester, N. Y., \$8.25; št. 86, Elizabeth, N. J., \$5.10.

Med rojaki v Clintonu, Ind., je Frank Zagar nabral \$6 ter jih poslal v ta urad za SANS.

Darovali so Martin Mohar \$2, a Tilka Mohar, Joe Pucelj, Frank Storm in Frank Bregar pa vsak po \$1.

Shodi, seje, sestanki in prireditve

Združena slovenska društva v New Yorku bodo imela dne 31. oktobra v brooklynskem Slovenskem domu veselico za SANS.

Podružnica 32 JPO prireja v So. Chicagu v nedeljo 24. oktobra vinski trgatav s programom. Za SANS bo govoril predsednik Etbin Kristan, za JPO pa Joe Zalar, tajnik pomožne akcije. Prebitek se bo delil med SANS in JPO. Pričetek je ob 3. popoldne.

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)

denci, najboljša v Evropi. In kaj se je zgodilo z njo?

Dokaz, da samo ljubezen do domovine ne zadostuje.

Kaj pa v Jugoslaviji? Močna, dobra armada. Kako je skončala v vojni, vsi dobro vemo. Sedaj pa poglejmo partizane. Brez industrialnega ozadja, skoro brez topov, brez letal in tankov — razen če imajo kaj malega teh sredstev — pa drže v zaposlenosti in pretepajo devetnajst nemških divizij. Če so takrat isti ljudje ljubili svojo domovino, kako to, da je vse tako hitro razpadlo, sedaj pa se brez opore tako hrabro bore?

Zato se tako bore, sodrugi moji, ker ti ljudje verujejo v novo Jugoslavijo — verujejo v novo človeško družbo, katera bo morala nastati na razvalinah Evrope.

Eugene Victor Debs

To sredo, 20. oktobra, mine sedemdeset let, od kar je zatislil oči eden največjih človekoljubov — Eugene V. Debs. Brez dvoma je bil on ena izmed največjih osebnosti, kar jih je producirala delavska Amerika. Bil je nevtralen bореc za ljudske pravice, trdno verujoč v zmago socializma in svetovnega bratstva. Bil je preganjan in v prejšnji svetovni vojni zaprt radi svojega prepričanja. Umrli je tak kot je bil v življenju — zvest mednarodnemu delavstvu, zvest socializmu do poslednje ure. Naj mu bo časten spomin.

Ruski relief

Nocoj, ko sem pisal to kolo, nisem imel o ruskem reliefu česa omeniti, ko pa sem uzel na mizi pismo, ki ga je poslala Mary Ster iz Clevelanda, tajnica krožka št. 5 Progresivnih Slovencev, in v njemu prispevek \$10, ki jih je darovalo omenjeno društvo, sem imel kajne dokajšen vzrok, da omenim tudi akcijo v pomoč ruskemu ljudstvu. Tajnica Mary Ster in članstvo krožka št. 5 Progresivnih Slovencev, iskrena hvala. Sodrugi in sodružice, spomnite se tega sklada še s kakim dolarjem.

Kaj je s krščanstvom v Rusiji?

Češki benediktinski opat Prokopij Neužil uči v samostanu v Lisle, Ill., misijonarje, ki se pripravljajo, da ko pride čas, "se odpravijo v Rusijo, da jo pridobijo nazaj za Kristusa." Angleški škofje (predstavniki anglikanske cerkve) pa poročajo s svojega nedavnega obiska v Rusiji, da je tam krščanstvo spet na trdnih nogah. Cerkve so polne in med verniki je veliko mladine, ne samo starina, kot se je dogajalo po revoluciji. Opat Prokopij Neužil bo imel torej v Rusiji že pogrnjeno mizo, če so poročila angleških škofov resnična. Vseeno, "Brezbožnik" v Moskvi več ne izhaja in to je za Neužilove namene dobro znamenje.

Izgube ameriške mornarice

Izgube ameriške mornarice znašajo od pričetka vojne pa do srede oktobra 30,404 mož, vaterji tudi marine (marines) in obrežne straže.

SESTANEK TREH ZA UGLADITEV POTI V TRAJEN SPORAZUM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kralja ter njegovega premirja Badoglija se ne more smatrati za demokratsko taktiko.

Ne samo sovjeti, tudi drugi kritiki so mnenja, da stremita ameriška in angleška vlada ohraniti po svetu kapitalistični sistem. Zato se ljudstev evropskih dežel bojata in podpirata reakcionarne kroge, ki so za sedanjí red in vsled tega za boj proti "komunizmu".

List "Pester Lloyd" v Budapešti razlaga v eni svojih števil, da bo Sovjetska unija na konferenci z angleškimi in ameriški zastopniki zahtevala plebiscite, na primer v Bolgariji, ker je uverjena, da če se bi Bolgarom dovolilo povsem svobodne volitve, bi se izrekli z veliko večino za socialistično uredbo in za zvezo z Rusijo.

Nedvomno si mislijo isto o Jugoslaviji in o Italiji.

V vseh evropskih deželah bo obubožno ljudstvo po vojni zahtevalo ne samo demokracijo, temveč tudi socialno zaščito v toliki meri, kakršne kapitalizem nikdar ne bi mogel dati. Izvedljiva je samo v socializmu.

Ves problem nesoglasij je torej zaradi gospodarskih razlik. Tudi če Rusija še tako vseučeno zatrdi, da se ne bo umešavala v notranje zadeve drugih dežel — socialni in razredni boj ostane v njih, dokler bodo razredi, dokler bodo eni posedovali bogastva in drugi pa delali, da jim še večja zgrada.

Razlike v nazorih

Ta razlike je torej potrebno imeti pred očmi, kadar govorimo o konferencah med ameriški, angleškimi in sovjetskimi zastopniki. Ameriška diplomacija na primer je v rokah milijonarjev. Člani ameriške vlade in načelniki raznih vojnih in drugih birojev so razen nekaj izjem vsi bogataši.

Celo Wendell Willkie je v govoru zadnji petek v St. Louisu poudarjal, da je delavstvo v našem vladnem sistemu brez

svojega zastopstva in svari vladajoče, predvsem republikansko stranko, naj delavskih organizacij (unij) ne smatra za zlo temveč za potrebo in naj delavstvu prizna pravico kolektivnih odnosov z delodajalci.

Kadar se torej kapitalist snide s sovjetskim državnikom, ve, da sta si v ekonomskih nazorih različna kot noč in dan. Zaveda se, da on hoče gospodarski sistem, v katerem bodo njegovi milijoni zmerom njevoji, in da je na svetu tudi tako delavsko gibanje, ki hoče bogastva privatnikov podružbiti. Sovjetska Rusija je tak proces že izvršila in zato jo smatra za sovražnico svojih interesov.

Zelje za mir

Vendar pa te razlike same na sebi ne preprečujejo delovnega sporazuma med Sovjetsko unijo, Anglijo in Zed. državami. Ako se bi šlo samo zaradi teh treh dežel, bi bilo trajen dogovor celo kaj lahko skleniti. Liberalizem je v slednjima dvema tako utrjen, da se ekonomski red razvija na dobro brez socialnih potresov in očitno je, da kar se Rusije tiče, se v njun red ne misli umešavati, pogojno, da se njo pusti v miru. Kajti Sovjetska unija ne bo po tej vojni, ki ji je prizadejala tako ogromno škodo, potrebovala ničesar bolj kakor miru.

Mir pa ji bo zagotovljen le, ako bo Evropa po vojni tako urejena, da ji ne bo sovražna. Rusija na primer si je pred to vojno iskala prijateljsko zvezo s Francijo. Sklenila je pogodbo z njo, a francoska reakcija je ni hotela priznati. Rajše je paktirala z Mussolinijem in Hitlerjem in podpirala druge reakcionarne režime, vse v namenu, da se zajezi poplavo "boljševizma".

Problem vzhodne Evrope

Na vzhodu Evrope so kovarji miru v Versaillesu pod firmo demokracije in samoodločevanja narodov zgradili takozva-

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski kolektor brošure in knjige, naj piše upravištvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsake slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarac.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.	
Fontana: John Peñik.	Cleveland: John Krebel in Joseph Lever.
Oakland: Anton Tomšič.	Fairport Harbor: Lovrene Bajc.
Los Angeles: Frank Novak.	Girard: John Kosin in Andrew Kravina.
San Francisco: A. Leksan.	
COLORADO.	
Created Butte: Ant. Slobodnik.	Glencoe: Albina Kravanja.
Pueblo: Ludvig Yoxey.	Liabon-Power Point: Jacob Bergant.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.	Piney Fork: Frank Završnik.
	Powhatan Point, O.: John Guzel.
	Warren: Joseph Jež.
ILLINOIS.	
Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zalta in Frank S. Tauchar.	
La Salle in okolica: Anton Udovick in Leo Zevnik.	
Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.	
Virden: Fr. Hershich.	
Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.	
INDIANA.	
Indianapolis: Mary Stroj.	
KANSAS.	
Arma: Anton Shular.	Latrobe: John in Mary Fradel.
Arcadia: John Shular.	Lawrence: Louis Britz.
West Mineral: John Marolt.	Library: Nick Triller.
	Meadowlands: Martin Bajc.
	Park Hill - Conemaugh: Frank Podhoy.
	Sharon: Joseph Cvelbar.
	Sygan: Lovrene Kavčič.
	Potovalna zastopnika za Proletarca, Ameriški družinski kolektor in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermine, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvetan, Johnstown.
	WASHINGTON.
	Seattle: Lucas Debeljak.
	WEST VIRGINIA.
	Elm Grove: Frank Kosem.
	Star City: Lawrence Selak.
	Thomas: Lenhart Werdinek.
	WISCONSIN.
	Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
	Sheboygan: Frank Stih.
	Willard: Mike Krulitz.
	WYOMING.
	Kemmerer in okolica: Anton Tračnik in John H. Krainik.
	Rock Springs: John Jereb.

ni sanitarni kordon, ki naj bi ostalo Evropo ščitil pred ruskimi boljševiki. Glavna točka tega kordona je bila Poljska, druge pa tri ostale baltičske dežele in Finska.

Zaradi Poljske sta šli — vsaj uradno je tako zapisano — v vojno proti Nemčiji Anglija in Francija. Tista Poljska — to je, njena vlada, je bila Rusiji ves čas veliko bolj sovražna kakor Nemčiji. Take Poljske Rusija neče več ob svoji meji. Niti ne, da se ji bi dalo milijone takih prebivalcev, ki niso poljske narodnosti in nečajo živeti pod njo. Za Rusijo je problem Poljske zelo enostaven. Prekinila je odnose z njeno zamejno vlado v Londonu in ustanovila odbor poljske svobode v Moskvi. Ko bo Nemčija premagana, naj ta odbor gre v Varšavo in uredi vse tako, da bo nova Poljska, ki je v tej vojni bila zbučana kot le malokatera druga dežela, del sovjetske zveze.

Vpliv Vatikana deluje

Proti taki rešitvi je samoposelbi umevno reakcionarna poljska hierarhija, ki uživa vso diplomatsko oporo Vatikana, poljsko plemstvo, to je, veleposelniki, in ostali reakcionarnari. Na drugi strani so poljski demokratični elementi, ki so prav tako proti potopitvenju v Sovjetsko unijo, a ob enem za res demokratsko, socialno urejeno Poljsko, kakršna bi z Rusijo po njihovem mnenju prav lahko izhajala. A v Moskvi vedo, da kapitalizem tudi njih ne mara in bodo v taki Poljski, kakršno potipira reakcija, prav tako le zatirana opozicija, kakor so bili v prejšnji.

Ob enem sovjetska vlada smatra, da je tudi vprašanje baltičskih dežel samo njena zadeva.

Klerikalizem trdi nasprotno in ker ima posebno v ameriški vladi velik vpliv, se opira na njo ter zahteva, da naj pod znamko poljske neodvisnosti in atlantskega čarterja deluje proti nameram sovjetske vlade. Ker pa se je vlada v Moskvi odločila biti tudi v diplomaciji tako odločna, kakor je v vojni s Hitlerjem in fašizmom, je to tako sporna točka, da morajo Zed. države in Anglija ali popuštiti, ali pa žeti posledice.

Ker nimajo z ozirom na imperializem ne Zed. države, ne Velika Britanija, čistih rok pač ne morejo trditi, da naj velja atlantski čarter samo v slučaju spornih mej Sovjetske unije. London bo bržkone postal in Zed. države tudi, čeprav tukajšnji Poljaki še vedno trdijo, da mora ameriška vlada vztrajati za ohranitev prejšnjih poljskih mej, neglede na posledice.

Kaj glede Balkana?

Omenili smo že glede Bolgarije, kjer je črna tradicionalno naklonjena Rusiji in bila je enako v Srbiji in Črni gori. Balkan je za varnost Rusije zelo važna točka. Francoska in angleška vlada sta poskrbeli, da so zavladali v balkanskih deželah Sovjetski uniji sovražni režimi. Namreč v Grčiji, ko je bila vržena republika, v Bolgariji po strmoglavljenju kmečke vlade, in v Jugoslaviji pod vplivom ruskih belogardistov.

Nikomur ni skrito, da kani kralje po tej vojni ščititi iste kralje in režime, ki so ob vsaki priliki naglašali svoje sovražstvo sistemu Sovjetske unije.

Sovjetska vlada smatra, da ako sta Washington in London res za demokracijo, naj prepušte ljudstvom teh dežel, da si sama odločijo, kakšno vlado

POROČILO O FINANČNEM STANJU SLOVENSKEGA AMERIŠKEGA NARODNEGA SVETA

30. septembra 1943

Bilanca v banki (\$14,974.18 in na roki (\$9.77) 31. avgusta.....\$14,983.95

Dohodki v septembru:

Podružnica št.	1, SANS, Detroit, Mich.	\$ 108.00
"	6, " Ely, Minn.	25.00
"	7, " Little Falls, N. Y.	30.00
"	8, " West Newton, Pa.	13.70
"	9, " Willock, Pa.	5.68
"	10, " Canton, Ohio.	65.50
"	11, " Ambridge, Pa.	12.50
"	12, " W. Aliquippa, Pa.	29.25
"	15, " Springfield, Ill.	7.80
"	22, " Midway, Pa.	10.00
"	23, " St. Louis, Mo.	15.25
"	24, " Virden, Ill.	7.40
"	26, " Salem, Ohio.	7.70
"	31, " Pueblo, Colo.	10.75
"	32, " Cleveland, Ohio.	6.00
"	33, " Bridgeport, Ohio.	86.50
"	39, " Cleveland, Ohio.	500.00
"	40, " Kemmerer, Wyo.	20.50
"	47, " Pueblo, Colo.	5.00
"	48, " Cleveland, Ohio.	400.00
"	52, " Chicago, Ill.	12.25
"	53, " Johnstown, Pa.	8.00
"	54, " Chicago, Ill.	8.00
"	57, " L'Anse, Mich.	8.00
"	65, " Worcester, N. Y.	53.00
"	69, " New York, N. Y.	50.00
"	73, " Herminie, Pa.	50.00
"	78, " Bridgeville, Pa.	88.60
"	80, " White Valley, Pa.	10.50
"	83, " Walsenburg, Colo.	5.00
"	84, " New York, N. Y.	17.50
"	85, " New York, N. Y.	16.75
"	86, " Elizabeth, N. J.	3.25
"	87, " Brooklyn, N. Y.	12.00
"	88, " Brooklyn, N. Y.	8.00
"	90, " Kirkland Lake, Ont., Can.	23.00
Dr. št. 610 SNPJ, Chicago, Ill.		6.00
Članstvo dr. št. 733 SNPJ, Canton, Ohio.		15.00
Dr. št. 240 SNPJ, Bentleyville, Pa. in članstvo.		45.00
Nabrano na shodu v Sheboygan, Wis.		10.00
Posamezniki		3.00
Čokova brošura		1.50
Skupni dohodki.....		1,813.38
		\$16,797.33

Dr. št. 610 SNPJ, Chicago, Ill. 6.00
Članstvo dr. št. 733 SNPJ, Canton, Ohio. 15.00
Dr. št. 240 SNPJ, Bentleyville, Pa. in članstvo. 45.00
Nabrano na shodu v Sheboygan, Wis. 10.00
Posamezniki 3.00
Čokova brošura 1.50

Skupni dohodki.....1,813.38

\$16,797.33

Izdatki v septembru:

Stanarina za urad.....	\$ 50.00
Poštnina.....	7.69
Poštna znamke.....	25.00
Telegrami.....	3.65
Telefon.....	4.88
Uradnikova plača.....	126.40
Tiskovine.....	54.00
Pisarniške potrebnine.....	4.40
Luč v uradu.....	1.00
Vadrievanje urada.....	3.00
Prevoz revije "Yugoslavia" na pošto.....	1.00
Za poročanje iz Washingtona.....	25.00
Fortune Magazine.....	1.00
Dnevnice.....	30.00
Voznina.....	14.00

Skupni izdatki.....\$ 551.02

Ročna blagajna.....14.77

Bančna blagajna.....16,431.54

\$16,797.33

Pregled vseh dohodkov in izdatkov te organizacije:

Skupni dohodki od 5. dec. 1942 do 30. sept. 1943.....\$22,520.97

Skupni izdatki od 5. dec. 1942 do 30. sept. 1943.....6,074.66

Bilanca.....\$16,446.31

Joseph Zalar, blagajnik. Mirko G. Kužel, pomožni tajnik.

žele — in kak političen in gospodarski sistem. Zato naj ne hajo podpirati Mihajlovića, ki je bolj navdušen za boj proti partizanom kot proti Nemcem, grškega kralja, fašiste v Italiji in v Španiji in poljsko reakcijo.

Ko človek vse to preudari, vidi, da smo v procesu svetovne specialne revolucije, ki si utira pot iz sedanje zmede in vojne kakor jo že mečejo valovi nemintja. Angleška in ameriška vlada lahko pripomoreti, da se bo ta razvoj po vojni več ali manj mirno vršil, kajti ustati ga nikakor ne bosta mogli, tudi če bi še tako poskušali plavati proti tokom.

Investicije zvezne vlade v industriji

V sedanjí vojni je dala zvezna vlada zgraditi na svoje stroške za okrog 30 milijard dolarjev novih tovarn in za predelavanje starih. Kako ogromna je ta vsota, lahko primerjamo s tem, da so bile celotne ameriške železnice leta 1942 na 25 milijard dolarjev, in avna industrija, izvezmi Fordova podjetja, leta 1937 na eno milijardo 620 milijonov dolarjev.

Privatni interesi sedaj zahtevajo, naj se vlada v naprej izjavi, da s temi ogromnimi tovarnami po vojni ne bo tekmovala s privatno industrio. Vse te nove tovarne naj prodaja, če bodo dobile kupca, ali pa jih pusti prazne, oziroma podre, kadar ne bodo več potrebne.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg prerašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Združenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavno edinih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik edinih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca

CHICAGO 23, ILL.

CHICAGO, ILL.

People Can Vote For Slavery

A savant from Holland came to town this week and, in a dinner talk to members of service clubs, told a story about Germany that had better be understood by Americans who wish their children to be free.

This Dutchman, Dr. Harry P. Van Walt, declared that —

The people of Germany put Hitler into power under perfectly democratic procedure.

He said some other things, but the above sentence in black type is sufficient for one lesson.

What the lesson teaches is that the ability to vote — and even the use of the vote — is not, in itself, a guarantee of freedom. Freedom of action may be a boon. But freedom, wrongly and unintelligently used, may be but a prelude to slavery.

If Hitler was — and we agree that he was — voted into power by democratic procedure, then here is an instance to prove that free people can and, on occasion do, vote away their freedom.

What we want to emphasize is that —

The action, not the form, is important.

Here in America we have been voting ourselves into bondage to an owning class by forms that, without question, have been democratic. If an owning class has the power to say when, how and under what conditions workers may use the machinery of production, the power to hire or fire propertyless people; it is because the people voted that power into the hands of owners.

In Germany the people are paying the penalty for voting wrong. In America the people have paid a penalty too. And future Americans may pay a still higher penalty in terms of human freedom if they continue to tolerate an economic arrangement that breeds class conflict and that cannot exist much longer without making permanent undemocratic war-born controls which democratically-elected government officials have imposed upon workers.

Individuals cannot escape the consequences of their own actions. Neither can a whole people. If we vote for economic serfdom we can't remain free.—Reading Labor Advocate.

How About a Labor Under-Secretary?

The A. F. of L. Post-War Planning Committee has sent out its first publication. It is a dry little pamphlet carefully concealing its dynamite. In 20 pages it gives a sort of primer of European trade unionism. Great Britain is polished off in a paragraph, Germany and Italy in a couple of pages. Then follow short sketches of labor and what happened to it in most of the continental countries. The statements are mere outlines, clear and factual.

From first to last there is not a sentence to betray what the authors are driving at. I want to venture a guess. The other day Edward R. Stettinius was appointed Under-Secretary of State. There was dancing in Wall Street and in dozens of staid editorial sanctuaries. Industry, we were told, produces men, good men, big men. With a generous, outflowing spirit it contributes its men to the nation. America should be thankful that in its hour of need it can turn to this reservoir of greatness. We may be short of steel, aluminum, oil—but of self-sacrificing patriots—thanks to big business—there is no lack.

What the authors of this pamphlet prove—but never say—is that in this hour of the world's need labor men can perform a service which can be performed by no one else. They show that democracy and trade unionism stand or fall together. If anything good is to happen in Europe, the first thing to do is put the labor movement back on its feet. The authors show that they know just what the situation is in each country, who the right men are, how the whole business should be tackled.

All right—so what? Let's say it so everyone will hear. For a successful post-war foreign policy we ought to have a labor man beside Mr. Stettinius in the State Department. Do I hear any nominations?

Wm. Bohn in The New Leader.

AXIS LEADERS' TRIAL WOULD BE TOO EMBARRASSING TO OUR OWN LEADERS

Trying war criminals after their regimes have crumbled is hardly questionable on grounds of justice, for if Mussolini, Hitler and their henchmen do not deserve to be brought before the bar of world judgment, what wrongdoers ever did? Nevertheless, as some British commentators have been suggesting, opposition to such trials may come from the conquerors themselves. The Riom trial of Daladier, Blum and other French leaders by Vichy, at Nazi prompting, was dropped like a hot potato because too many earlier statements by big-wigs caused embarrassment. The Riom prisoners were at the opposite pole from Hitler, but the same principle may conceivably work in reverse.

Loans to Mussolini from American financial concerns in the early days of his rule are not beyond ventilation, should the downfallen Duce be publicly arraigned. Likewise the Anglo-Italian pact of 1925 about the partition of Ethiopia. And while the countless friends of Winston Churchill would certainly forgive him for words spoken long ago, it would cause hilarious consternation if anyone dug too deeply into history. Some British journals have been quoting Mr. Churchill's remarks on Jan. 20, 1927, in Rome, to the Italian newspapermen: "I could not help being charmed, as so many other people have been, by Signor Mussolini's gentle and simple bearing and by his calm, detached poise in spite of so many burdens and dangers... If I had been an Italian I am sure that I should have been wholeheartedly with you from start to finish in your triumphant struggle against the bestial appetites and passions of Leninism."

There was more. Continued Mr. Churchill, then Chancellor of the Exchequer, "I will, however, say a word on the international aspect of Fascism. Externally, your movement has rendered a service to the whole world... Italy has shown that there is a way of fighting the subversive forces which can rally the mass of the people, properly led, to value and wish to defend the honour and the stability of civilized society." Mr. Churchill is not alone in having made these and other comments which he would doubtless like to see expunged from the record. And in a great trial, it would be hard to brush off such boomerangs in the manner of an oldtime college president, who, when his early words were flung against him, exclaimed: "Don't quote that man to me!"

From many a quarter come private reports of extraordinary happenings. In Indian papers appeared for a time large advertisements by Americans showing the head of President Roosevelt and the important year — as important to India, by implication, as to U. S. A.—of 1776... The British League of Nations Union, in two guarded but specific resolutions, has urged Viceroy Wavell to work for an Indian settlement, and asked the London authorities to raise the food blockade against shipments to children in occupied lands.—World-over Press.

FOOD IN STORAGE IS CALLED "FANTASTIC"

NEW YORK.—"Simply fantastic"—that's the way Mayor F. H. La Guardia regards the amount of food held in storage by the government and army.

He suggested that an inventory be made as a step toward releasing part of the food for civilian consumption. He insisted this could be done without interfering in any way with the army's needs.

THE MARCH OF LABOR

Seed Money and Fascism

For unabashed arrogance, the plea that today's war profiteers should be permitted to accumulate large surpluses of "seed money" tops the list.

What is the argument used to justify that claim? It is that, unless the corporations of America have a well-filled money drawer they will not be able to convert industry from a war to a peace basis. And that then they will not be able to employ American workers and American soldiers who come back home to be workers.

And what is the implication of that argument? It is that the common people will starve unless somebody hires them and exploits them under the good, old private-profit arrangement that has already caused two world wars within a generation.

We disagree with that implication, and we believe that any worker with self-respect who thinks about it will likewise disagree.

Working people don't need any profiteer to hire them. They don't need anybody to take a share of the wealth they produce. They CAN own the industries themselves and they can produce abundance for their own use if they decide to do so.

Socialists have been showing workers the possibilities of a profitless system for many years. Instead of permitting a few people to own the industries that workers must use, the workers can own the industries co-operatively through the use of their political power.

We have asserted that the Socialist way is the way of that higher type of freedom that will be possible only when the people recognize their interdependence and unite for the general welfare.

And we assert with equal earnestness that the "seed money" way is the way that must lead to an American brand of fascism.

Smooth corporation spokesmen have their plan well buttressed with arguments. They admit that they probably can not keep all the people employed all of the time. But, they assure the nation that they favor government activities and social security measures that will function when and if private industry finds it impossible to exploit everybody.

In other words, the government shall manage the economy of the nation in such a manner that workers will be held ready for use by owners. The government will serve the super class by providing a counter weight of official charity to keep the labor-exploiting game constantly in balance.

If that's not about as pretty a way of advocating American fascism as the language is capable of describing, then we have misunderstood the policies and promises of Mussolini, Hitler and Company.

What is gaily suggested by corporation spokesmen is that the corporations, in partnership with the government, will own the people. We, on the other hand, go back nearly a half century for a counter suggestion that is as good now as when it was first offered:

Let the nation own the corporations.—Reading Labor Advocate.

NEW DEALERS

One of the funniest things that the Roosevelt administration ever did was to reach the insane conclusion that if there were brains available and for hire they could not be used to better advantage than in the service of their country. That did elicit shrieks of derisive laughter. The country was not prepared for any such silly proposal. The first synonym of "brains" is "college professor," but who in the world would ever think of asking a college professor to formulate a sane opinion about the more serious affairs of government? It is notorious that college professors usually sit in their bathtubs with their hats on, or go to bed without taking off their shoes.

Washington was once full of New Dealers, although never as many as some people pretended to believe. The joke about the New Dealer was that he didn't believe in kicking the underdog any harder than was necessary. He thought that children should be fed, at least enough to get by on, and covered with clothing, and sheltered.

He believed in the dollar, but he also believed that there was something else to life. He didn't want to snatch the good things of life away from anyone, but he didn't see any harm in putting teeth in the good old Fourth of July doctrine of "equality and opportunity" so that the fellow who was willing to work for what he wanted might have a

chance. After all, it is the human hand that guides the machine and the pick that creates the wealth, and the more hands that are usefully employed the more the goods that are produced and the better our national economy.—Harold L. Ickes.

LIVING COSTS SINKING, OR HAD YOU NOTICED?

It will probably come as a complete surprise to the housewife to learn that the "cost of living" has stopped going up and is coming down.

Authority for that statement is Prentiss M. Brown, nominal head of the Office of Price Administration, who spends most of his time in Michigan.

In a radio broadcast launching a drive to induce housewives to pay no more than ceiling prices, Brown claimed the cost of living peak was reached last May.

RAILS ARE RIPPED UP IN SPIKE OF NEED

Despite the country's pressing need for transportation facilities, the railroads, with the sanction of the I. C. C., have ripped up more than 2,000 miles of track in the last 12 months alone. These abandonments, according to the report of the I. C. C. Bureau of Transport Economics and Statistics, brought the total since 1930 to a little over 20,000 miles. In June the Class I roads were operating 229,302 miles.

IN THE WIND

From THE NATION

On October 10 the Associated Press will send to its members papers a feature story to the effect that the remaining kings and royal houses of Europe have always opposed totalitarianism.

A handbill urging the election of Edward A. Carey as mayor of Detroit explains the race riots thus: "The high prices charged by the Jewish merchants of Hastings and Antoine streets were responsible for the unrest we find amongst the colored people... There is no reason why the mayor of a large city should confine himself to local affairs, if his ideas will benefit the nation at large."

Both the OWI and the State Department have disclaimed jurisdiction over the broadcasts of the United Nations radio station in Algiers. In the resulting confusion supporters of Marshal Badoglio have twice used the station's microphones to present propaganda for the Marshal's regime.

Last Fall Romeo Booker, president of a local of the Southern Tenant Farmers' Union, was arrested at Ruleville, Mississippi, for soliciting labor to harvest crops in Florida under government contract. He was released and told to leave the Delta and never return. Now, however, he is back—in jail at Clarksdale, Mississippi. He was arrested by the FBI in Florida on a charge of impersonating a federal officer. The uniform he wore when arrested consisted of army trousers and shirt of World War I vintage, without insignia.

According to the Wall Street Journal, General MacArthur's garrison hat is in the ring for the Republican Presidential nomination. In this connection political observers have noted a possible link between the general and the Midwestern groups who are promoting his candidacy the person of Phil La Follette, now a lieutenant-colonel on his staff in Australia. La Follette, ex-governor of Wisconsin and founder of the short-lived National Progressives of America Party, was a leading isolationist until December 7, 1941. He applied for a commission December 8.

Feeler?—Printers' Ink, a magazine reflecting the views of big business, reports from "an authoritative source" that the government, after the war, "will not turn its present war plants into industrial production of any kind—that it will lock them up and in due time junk them for whatever they will bring."

Festung Europa: Dr. F. Breedvelt, Nazi superintendent of education in Utrecht, explains why so many new school principals are hardly more than boys. Older men "just do not seem to understand the New Order"... At a recent meeting of storm troopers in Prague, Obergruppenführer Jüttner said, "Germans must not permit a repetition of 1918, when the people snatched the weapons from the soldiers' hands."

A BUSINESS MEN SWATS BUSINESS MEN

A business man, Henry A. Dennison of Boston has a national reputation. On social issues, he leans to the progressive side. Recently, at the request of the administration, he has been serving as advisor to the National Resources Planning Board, an agency which has issued so many sane progressive reports that the reactionaries in Congress insisted on cutting its throat.

In a speech in New York the other day, Mr. Dennison said a number of things calculated to shock the U. S. Chamber of Commerce type of business man.

"Contrary to general belief," he said, "there is more good organizational talent to be found in government than in business. Washington is frequently referred to as a 'madhouse.' It would be madder yet if there were more business men there."—Labor.

INTRIGUING CUP

Even when she was very old, Julia Ward Howe, who wrote the "Battle Hymn of the Republic," found the greatest pleasure in visiting friends. One day, upon her arrival at the home of her minister, she sank into a chair, obviously tired.

The minister was sympathetic. "It's hard to grow old, isn't it?" he asked.

She smiled, shaking her head. "I don't find it so," she replied. "The deeper I drink the cup, the sweeter it tastes—all the sugar at the bottom."

Italy's War Declaration

The Badoglio government's declaration of war on Hitler comes, at last, in a form and style which mark a major political, as well as military, triumph for the United Nations.

Few will be deceived about the basic purpose of Badoglio and King Victor Emanuel. They decided weeks ago to board the United Nations band wagon, and their motive assuredly was not democratic. They were concerned about their privileges and position against the threat of rebellion. The same logic dominated Darlan in his hour of crisis, and will dominate many another creature of fascism on Europe's judgment day.

The vital points are Badoglio's promise of a government representing all non-Fascist parties and a free election after the war in which Italy may choose its own rulers.

In Italy we have avoided the gross errors of the Darlan deal, and for this the force of public opinion, in Britain and America, deserves substantial credit. Both the armistice terms and the war declaration had the approval of Russia. Italy is recognized as a "co-belligerent," not an ally, and given merely the right to work out her own salvation.

Militarily, her position is desperately weak. A shattered army must be reorganized. The Germans are in control in Rome and the puppet Mussolini threatens civil war. But Italians have proved on many a battlefield that they fight bravely for a cause in which they believe. They would not lie for Hitler, but sabotage and guerilla raids can wreck a terrible vengeance on the Nazis.

Morally, Italy's switch must have a powerful effect. Coming on top of Portugal's agreement on the Azores, it will intensify the Germans' sense of isolation. It will strengthen ideas already fermenting in Axis Europe.

Fine promises must be backed by action. Badoglio's pledge of a free election is ours; The honor of the Anglo-Soviet-American alliance is at stake, as well as every principle of the United Nations. We cannot guarantee the Italians democracy and a republic, indeed, but we can insure them freedom to make their own choice. It will be in such specific situations, in the turmoil of the war's aftermath, that the abstract doctrines of the Atlantic Charter break down or take on the substance of living reality.—The Chicago Sun.

A STORY ABOUT POLETTI, OR WHAT HAPPENED TO IL DUCE

I have been told a story about Dwight Eisenhower and Charlie Poletti. I don't know whether the story is true and I have no possible chance of finding out, but it is a good story and it bears repeating.

As the readers of The New Leader will remember this distinguished Italo-Vermontese leader once upon a time acted for a few short weeks as Governor of the sovereign state of New York. During that period he pardoned a couple of undesirable citizens who most decidedly had not deserved this act of clemency.

Now, according to my story, after Eisenhower had obtained the surrender of the Italians he had telephoned the great news to his Commander-in-Chief in the White House.

The President in an outburst of sincere joy had most heartily congratulated his North African delegate upon his magnificent success and then, in a facetious mood had added:

"Listen, Ike, while you were about it, why didn't you capture Mussolini too?"

"We did, Boss," that valiant warrior answered, "but Charlie Poletti pardoned him."—Van Loon in The New Leader.

An Admiral Advises Fellow Doctors

Admiral Ross T. McIntire is surgeon general of the navy and also personal physician to President Roosevelt. Of course, he stands high in the medical profession.

Addressing an audience of physicians at Washington a few days ago, the admiral urged that the doctors themselves "work out some plan that would allow no one to suffer and at the same time preserve the independence of the profession."

He contended that the family physician's fee "doesn't amount to two hoots" on a medical case. The main difficulty is that hospital and laboratory charges are so high as to be beyond the reach of ordinary Americans. He expressed the greatest confidence that if the doctors would approach the subject with open minds, a scheme satisfactory and fair to the profession and its patients could be formulated.

Th doctors should heed the admiral's advice. If they don't, "state medicine" or whatever you like to call it, will be put over by a people determined to secure decent medical treatment at a reasonable price.—Labor.

PENSION RACKETS SWINDLING AGED, JOHNSON CLAIMS

General Welfare Federation Head Says "Vultures" Prey Upon the Needy

The desire for security among "senior citizens has been perverted into a 'racket' by unscrupulous promoters, some with prison records, who are exploiting men and women throughout the country by promising them benefits through age pension plans that never can be delivered.

That charge was made by Arthur L. Johnson, a California lawyer who is executive secretary of the General Welfare Federation, which has a pension plan of its own.

His statement recalls a recent warning by Thomas C. Cashen, chairman of the Railway Labor Executive's Association, that fly-by-night organizations have cropped up and are collecting dues from rail workers on the pretense the money is being used to obtain changes in the Railroad Retirement Act.

Line Promoter's Pockets

"About the only thing these organizations accomplish," Cashen said, "is to line the pockets of the promoters. They have no standing among the members of Congress and can accomplish nothing there. They make glib, rosy promises as a bait to get members, but they can't deliver."

That's the way Johnson sized up the "vultures" who are preying upon the aged.

"Not one of these promoters," he said, "wants to see a sound and reasonable pension plan go through, because it would end their rackets."

A Mid-Western promoter was pictured by Johnson as living handsomely on money obtained from credulous persons.

"Prostitutes Patriotism"

"A New England swindler is gathering in shekels with a promise to put 14,000,000 persons on the government's payroll at the rate of \$65 to \$75 a month each," Johnson declared.

Another promoter of a pension scheme was declared to "have prostituted patriotism for financial gain" by urging aged people to turn over their war bonds to a "foundation" composed solely of members of his family.

"When the war ends," Johnson asserted, "this family may sit back and enjoy perhaps a half million dollars in war bonds, donated to it by the needy aged."

Like Falling Off Log

According to Johnson, getting money from old people is as easy as falling off a log. He declared that the Townsend Pension Plan, with which he once was associated, has gathered in not less than \$8,000,000.

He also recalled that Dr. James E. Pope, "a graduate of Leavenworth Prison," maintained himself in almost Oriental luxury at Washington for seven years through a chain-letter pension racket. Pope was put out of business by the Post Office Department after his operations were exposed by LABOR.

A half dozen other pension schemes were listed by Johnson as having harvested large sums. Two or three have been broken up and the promoters lodged in jail, he said, and he called on the Department of Justice to go after other swindlers.